

Alternative rurale

Martie, 2008

Buletin al rețelelor de beneficiari FISM în zonele de nord, centru și sud ale Republicii Moldova, editat de Centrul "Pro Comunitate", cu suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova, din sursele financiare oferite de Guvernul Republicii Federale Germania

Interviu de alternativă

pag. 1,3

A SPORIT ÎNCREDEREA CETĂȚENILOR

Interviu cu Victor Cerevatii, președintele raionului Briceni

Perspective rurale

pag. 4

"AM ÎNVĂȚAT SĂ ABORDEZ PROBLEMELE DINTR-UN UNGHI OPTIMIST..."

Interviu cu Rodica Cucereanu, primar de Crihana Veche, r-I Cahul

ABC-ul dezvoltării comunitare

pag. 6

"GAZIFICAREA SATULUI A ELIMINAT BARIERA DE NEÎNCREDERE"

"Cea mai mare dificultate ținea de mentalitatea consătenilor, de neîncrederea manifestată. Această barieră a fost înlăturată odată cu implementarea proiectului de gazificare a satului Popeasca."

Activități comunitare

pag. 9

ПАСКАУЦЫ: ОБЩАЯ ЦЕЛЬ СПЛОТИЛА СЕЛЬЧАН

Все проекты были успешно внедрены благодаря поддержке сельчан и их желанию изменить жизнь к лучшему. Когда только обсуждали за какие проблемы стоит взяться в первую очередь, была проведена социологическая кампания среди сельчан.

Tudora: gazificarea permite reducerea cheltuielilor

Sectorul gazelor naturale este parte componentă a energiei care, în complex, reprezintă o ramură de bază a economiei naționale. Dezvoltarea acesteia este strâns legată de asigurarea consumatorilor cu gaze naturale. În scopul realizării respectivei sarcini a fost elaborat Programul național de gazificare a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului, pe 19 decembrie 2002, conform principiilor Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2020. Gazificarea țării este o necesitate obiectivă, care va permite asigurarea unui nivel calitativ al vieții. Procesul de gazificare este o prioritate absolută a țării, iar eforturile autorităților și ale comunităților sînt orientate spre a aduce flacăra albastră în fiecare sat și comună din țară. Dinamica ascendentă a acestui proces este demonstrată atât de străduințele instituțiilor statale, cât și de multitudinea proiectelor localităților, elaborate și implementate cu suportul finanțatorilor străini. Odată cu conectarea la rețelele de gaze naturale, schimbările survenite în viața comunităților vin să demonstreze importanța celor realizate, îmbunătățindu-se radical condițiile de muncă și de trai ale cetățenilor. Un exemplu elocvent în acest sens ne este oferit de

satul Tudora, r-I Ștefan Vodă. Costul subproiectului „Construcția gazoductului cu gazificarea obiectelor sociale”, implementat cu suportul Ministerului pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Republicii Federale Germania, este de peste 672 000 lei, contribuția comunității constituind 100 939 lei. La elaborarea și implementarea acestui proiect, beneficiarii – Primăria și Asociația Obștească „Nistrenii” –, au manifestat competență și responsabilitate deosebită, reușind implicarea întregii comunități în realizarea lui. În acest scop, A.O. „Nistrenii” a mobilizat lumea, organizînd seminare cu conducătorii companiilor de construcții privind pregătirea ofertei etc. În consecință, proiectul a fost realizat cu succes, toate instituțiile cu destinație socială fiind conectate la gazoduct. Urmare a acestui fapt, s-a îmbunătățit considerabil starea de lucruri la grădiniță, școală etc. Directorul școlii din Tudora, doamna Maria Dombrov, ne-a declarat că, după conectare la rețeaua de gaze naturale, în sălile de studii este cald pe toată perioada rece a anului: „Datorită cazangeriei noi, am reușit chiar să economisim circa 19 mii de lei, pe care îi vom utiliza pentru soluționarea altor probleme”.

A sporit încrederea cetățenilor

Interviu cu Victor Cerevatii, președintele raionului Briceni

dificultăților, însă, autoritățile publice raionale au menținut un dialog permanent cu cetățenii în intenția de a soluționa, prin conjugarea eforturilor, problemele ardente. Cetățeanul și problemele sale sînt scopul final al activității APL. O etapă nouă în această interacțiune a fost posibilă odată cu lansarea activităților finanțatorilor străini, atunci cînd inițiativa și responsabilitatea comunităților a făcut posibilă atragerea investițiilor din proiecte. Dacă, în anii '90, în primele proiecte cetățenii se implicau cu o doză de reticență, astăzi lucrurile s-au schimbat. Cu cît mai multe proiecte se implementează, cu atît mai receptivă este comunitatea. Îmbunătățirea condițiilor de activitate în școli și grădinițe, în instituțiile medicale au cultivat încrederea cetățenilor în respectivele proiecte, astfel încît, în prezent, este cu mult mai ușor a mobiliza comunitatea la identificarea problemelor care necesită o soluționare prioritară.

- Ce ne puteți relata despre participarea raionului Briceni în așa-numitul proiect CDD și cîte localități rurale au fost implicate în cadrul acestuia?

- Raionul Briceni are o experiență bogată în implementarea cu succes a proiectelor, ceea ce a permis renovarea instituțiilor cu destinație socială, asigurarea accesului la apeduct etc. Grație unei fructuoase colaborări anterioare și realizării mai multor

proiecte, la ora actuală raionul nostru este angajat și în proiectul CDD. Pentru moment, trei localități au obținut fiecare cîte 25000 dolari SUA. Astfel, satele Tabani și Cotiujeni au cîștigat finanțare pentru reparația școlilor, iar satul Corjeuți – pentru reparația unei grădinițe de copii. Respectivul comunități au manifestat inițiativă și responsabilitate deosebită, în consecință, obținînd șansa de a le oferi copiilor condiții și oportunități mult mai bune. Urmează ca investițiile să fie valorificate cu maximă eficiență și să fie asigurată durabilitatea proiectelor, dar am convingerea că aceste comunități se vor isprăvi cu brio.

- Ce proiecte au fost implementate în orașul Briceni?

- În anul 2005, a fost reparată fîntina arteziană din oraș, cheltuielile fiind estimate la cca 28000 lei. În 2006, odată cu punerea în aplicare a proiectului „Energetic 2”, au fost realizate lucrări de reparație a sistemului de încălzire, a apeductului menajer și de gazificare a blocurilor și policlinicii Spitalului raional, în valoare totală de 312000 euro. La aceste proiecte a contribuit financiar și administrația raionului, fiind luată decizia de a aloca de la buget suma de 1 milion de lei. Alte două subproiecte au fost puse în practică odată cu reparația Liceelor teoretice nr. 1 și nr. 2 din Briceni, în acest scop

Continuare în pag. 3 ►

- Ce întreprind autoritățile raionului Briceni pentru a spori activismul social al cetățenilor și pentru a-i mobiliza în identificarea și soluționarea problemelor comunităților?

- Anii dificili ai tranziției, spre regret, i-au descurajat pe concetățenii noștri, mulți dintre care au ajuns să nu mai aibă încredere în nimeni, mizînd doar pe forțele proprii. În pofida

ONG în acțiune

Delegația Comisiei Europene lansează o campanie de informare și promovare a Uniunii Europene în Republica Moldova

Delegația Comisiei Europene lansează, începând cu anul 2008, mai multe activități și acțiuni de informare și promovare a Uniunii Europene în R. Moldova, transmite Info-Prim Neo cu referire la Synergy Eur/Est – compania care realizează proiectul.

Campania are la bază o amplă strategie de comunicare a cărei scop este sporirea vizibilității asistenței UE pentru R. Moldova și promovarea valorilor europene. Strategia de comunicare conține mesaje și acțiuni destinate grupurilor prioritare, cum ar fi publicul larg, societatea civilă, mass-media, tinerii, copiii și autoritățile publice locale, cu privire la cooperarea dintre UE și R. Moldova.

În cadrul campaniei, vor fi distribuite o serie de materiale informative, vor fi organizate emisiuni radio și TV, concursuri și întâlniri. Un accent deosebit se va pune, în special, pe

implicarea tinerilor în activitățile la nivel regional și local.

Campania de comunicare și relații publice Synergy Eur/Est, lansată pe piața R. Moldova în martie 2007, face parte din Synergy Group România. Printre proiectele realizate de Synergy în R. Moldova se numără elaborarea strategiilor de comunicare pentru Parlament și Guvern, campaniile de informare publică cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM), drepturile omului și promovarea modului sănătos de viață al femeilor însărcinate „Pentru un Făt Frumos și sănătos”.

Synergy Group a fost creat în 2001 și în prezent include Synergy Communications, Synergy International și Fundația SynergEtica, care a lansat recent primul proiect de radio online pentru ONG-uri, proiect pe care dorește să-l aducă și în R. Moldova.

Info-Prim Neo

Comunicare socială

Tinerii din Moldova pot participa la concursul de fotografii privind patrimoniul cultural-istoric și natural

Concursul este organizat de Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală în colaborare cu Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, în cadrul Programului Experiența Fotografică Internațională a Monumentelor, ediția a XIII-a.

Potrivit organizatorilor, cele mai reușite fotografii vor fi expuse la expoziția republicană,

care va fi inaugurată în Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”. Lucrările deținătoare ale primelor două locuri vor fi recomandate la expoziția internațională, organizată în Palatul Europei, Strasbourg, Franța. Concomitent, acestea vor fi publicate în prestigiosul catalog „XIII-e Experience Photographique Internationale des Monuments 2008”.

La concurs pot participa tinerii cu vârsta de până la 21 ani. Subiectul imaginii trebuie să țină de tematica artistică a concursului. Lucrările pot fi prezentate la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală pe diferite suporturi CD, flash USB, sau fotografii 18 x 24 cm. Data limită de prezentare a fotografiilor este 20 martie.

Info-Prim Neo

S-a redeschis Centrul comunitar pentru copii și tineri „Andrieș”

Încă un Centru comunitar pentru copii și tineri și-a reluat activitatea în sectorul Centru din Chișinău. Centrul „Andrieș” a fost reparat, renovat și asigurat cu echipamentul necesar la inițiativa Direcției Municipale pentru Protecția Drepturilor Copilului, cu sprijinul financiar al primăriei capitalei. În acest scop, din bugetul municipiului Chișinău a fost alocată suma de 470 mii lei.

Angela Ganea, șefa Direcției pentru Protecția Drepturilor Copiilor din sectorul Centru, a declarat pentru Info-Prim Neo că de la înființarea instituției, în 1978, s-au efectuat foarte puține lucrări de renovare. Din cauza condițiilor pre-

care existente până acum, Centrul era frecventat de un număr foarte redus de copii, aproximativ 10-12 pe zi. După finisarea reparațiilor, cu o capacitate de 60 de copii, Centrul „Andrieș” a devenit mai atractiv și mult mai confortabil, susține Angela Ganea.

Aici copiii și tinerii pot frecventa cursuri de limbi străine, ocupa cu lucrul manual, dansa, etc., având la dispoziție o sală de computere, o sală de jocuri și câteva săli pentru diverse activități.

În municipiul Chișinău există 48 de centre de acest gen gestionate de către Direcția municipală pentru Protecția Drepturilor Copiilor, dintre care 12 se află în sectorul Centru.

DECA-press

Instruire

Persoanele aflate în conflict cu legea vor beneficia de consiliere

Persoanele aflate în conflict cu legea vor beneficia de consiliere și ajutor din partea Serviciului socio-educativ și de probațiune. Cristina Beldiga, coordonator de proiecte în cadrul Institutului de Reforme Penale (IRP), a comunicat că necesitatea inițierii unui modul de pregătire și instruire în sfera Probațiunii a apărut ca urmare a adoptării în 14 februarie curent a unei legi care reglementează activitatea consilierilor în domeniul dat.

Consilierul pentru probațiune din cadrul IRP, Diana Postu, spune că Probațiunea este un institut care are drept scop acordarea de asistență, supraveghere și consiliere persoanelor aflate în conflict cu legea. Potrivit ei, institutul Probațiunii își desfășoară activitatea în trei etape: perioada de până la pronunțarea și emiterea sentinței, perioada în care condamnatul își ispășește pedeapsa și perioada care urmează după eliberare din locurile de detenție.

Diana Postu afirmă că în Republica Moldova s-au creat centre speciale de justiție comunitară. Aici, persoanelor care își ispășesc pedeapsa sau care au ieșit din penitenciare li se oferă consiliere și soluții la problemele apărute. Se pune accentul pe corectarea, reeducarea și reintegrarea în societate a condamnaților. Reprezentantul IRP spune

că de multe ori consilierii trebuie să caute un loc de muncă sau să găsească o locuință pentru persoanele care și-au ispășit pedeapsa. De asemenea, ei sînt responsabili de restabilirea relațiilor cu familia sau chiar de rezolvarea unor probleme ce țin de sănătate. Devierile comportamentale, dependența de orice gen sînt corectate cu ajutorul psihologilor și persoanelor competente, concluzionează Diana Postu.

În ceea ce privește Medierea, Cristina Beldiga susține că este o procedură extrajudiciară care oferă posibilitate victimelor și infractorilor, părților aflate în conflict, să caute o soluție fără să se ajungă la emiterea unei decizii judecătorești. Dacă părțile găsesc un compromis, dosarul este clasat. Urmărirea penală încetează, iar vinovații sînt scutiți de pedeapsă prin faptul că au reparat prejudiciul adus victimei, subliniază Cristina Beldiga.

Activități de mediere sînt desfășurate la Chișinău, în raioanele Ungheni, Cahul, Telenești, Bălți și Fălești.

Astăzi în Republica Moldova există 12 centre de justiție comunitară cu activitate în teritoriu. La Chișinău există cinci consilieri care activează în domeniul Probațiunii.

INFOTAG

Asistență socială

Autoritățile susțin un model de acțiuni comunitare pentru copiii vulnerabili

Reprezentanța din Republica Moldova a Fundației elvețiene „Terre des hommes”, a semnat, la 26 februarie curent un Acord de colaborare cu Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului și 5 primării din mun. Chișinău.

Acordul de colaborare dintre parteneri creează noi oportunități pentru reactivarea și consolidarea Consiliilor Locale pentru Protecția Drepturilor Copilului (CLPDC) în Unități de Protecție. CLPDC vor aplica un model de acțiuni comunitare axat pe abordarea psiho-socială, care contribuie la îmbunătățirea sistemului actual de protecție a copilului din Republica Moldova.

Modelul de colaborare dintre autoritățile de nivel I, reprezentate de primarii comunităților Budești, Ciorescu, Cruzești, Ghidighici și Tohatin, și nivelul II, reprezentate de către DMPDC, în susținerea Consiliilor Locale pentru Protecția Drepturilor Copilului, este un exemplu care trebuie urmat de toate primăriile și Secțiunile de Asistență Socială din țară. Modelul respectiv de acțiuni este promovat și în raioanele Soroca, Ungheni prin semnarea recentă a Acordurilor similare de colaborare cu 11 primării în cadrul proiectului „Fii Ajutor Copiilor Țării” (FACT II), implementat de „Terre des hommes” în parteneriat cu Organizația „Salvați Copiii” Moldova.

Autoritățile susțin ideea colaborării prin necesitatea investirii în dezvoltarea echipelor multidisciplinare, constituite din specialiști și actori locali de protecție (asistent social, profesor,

medic, polițist etc). La această etapă de implementare a acțiunilor pilot, investițiile nu doar financiare, ci și tehnice, umane și instituționale din partea partenerilor sînt orientate spre integrarea socială a copiilor în comunitate și îmbunătățirea situației și mediului familial a 40 copii în dificultate.

În 2008, proiectul FACT II va acorda asistență tehnică pentru 32 CLPDC din Soroca, Ungheni și mun. Chișinău, capabile să desfășoare intervenții individuale și colective pentru 288 copii. Inițiativa proiectului alternativ de asistență este susținut de către SDC, Fundația Medicor, UNICEF și OSCE.

Info-Prim Neo

Apariții editoriale

A apărut numărul 47 al revistei DIDACTICA PRO..., organ de presă al CE PRO DIDACTICA, care are în atenție tema Societatea cunoașterii. Valorile specifice societății bazate pe cunoaștere, competențele sociale și deprinderile în domeniul tehnologiei informatice sînt doar cîteva aspecte abordate în articolele: „Societatea cunoașterii în R. Moldova: de ce? cum? încotro?” (Vl. Pohilă), „Libertatea umană și societatea cunoașterii” (Vl. Pâslaru), „Formarea continuă a cadrelor didactice față cu provocările unei societăți a cunoașterii sau Ce ne trebuie nouă” (L. Nicolaescu-Onofrei), inserate la rubrica QUO VADIS?

Rubrica EDUCAȚIE TIMPURIE ia în discuție importanța cultivării imaginii de sine pozitive (M. Baranov) și a reprezentărilor despre natură la preșcolari (N. Carabet). Incluziunea copiilor cu CES și practici incluzive promovate în R. Moldova este ideea pe care se axează materialele rubricii

INCLUSIV EU, editată în parteneriat cu Centrul de Zi „Speranța”, în acest număr accentul fiind pus pe diseminarea experiențelor de succes din domeniu. Rubrica EX CATHEDRA cuprinde articolele: „Globalizarea educației și integrarea cunoștințelor” (T. Callo), „Actualizarea unor indicatori de calitate ai lecției de l. și lit. română” (V. Goraș-Postică) și „Paradigma predării comparate a limbilor în perspectivă acțională” (N. Spancioc).

Rubrica DOCENDO DISCIMUS prezintă procedeul Horoscopului la o lecție în clasele primare (E. Dubinin) și metoda Proiectului la o lecție de franceză în clasele liceale (C. Suhan), iar aspectele abordate în „Compunerea școlară” (O. Urîtu) și „Lecția de literatură: tradiție și modernitate” țin de educația lingvistică. D. Crolevet prezintă jocuri didactice din ciclul primar la rubrica DEZVOLTAREA GÎNDIRII CRITICE. S. Cristea semnează tradițional rubrica DICȚIONAR.

Alternative
Rurale

Buletin al rețelilor de beneficiari FISM în zonele de nord, centru și sud ale Republicii Moldova, editat de Centrul "Pro Comunitate", cu suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova, din surse financiare oferite de Guvernul Republicii Federale Germania.

Buletinul a fost elaborat cu asistența tehnică acordată de Fondul de Investiții Sociale din Moldova

Responsabil de ediție: Eduard Balan
Redactor stilizator: Maria Balan
Reporteri: Vasile Botnari,
Ion Virlan

Tipar executat la Combinatul Poligrafic din Chișinău
Tiraj: 3000 exemplare
Comanda 81027

◀ Continuare din pag. 1

A sporit încrederea cetățenilor

fiind valorificată o sumă de peste 900000 lei. Cu susținerea financiară a MET, în cadrul proiectului "Educație pentru toți - inițiativa de aplicare rapidă", a fost renovat și un bloc al Grădiniței nr. 1 din or. Briceni, - un adevărat model pentru instituțiile educaționale. Cu suportul oferit de IREX, am inițiat un subproiect de gazificare și renovare a sistemului de încălzire al Liceului Teoretic nr. 2 din Briceni, în valoare de 40000 dolari SUA etc.

- Cum se realizează prevederile Planului Național de reabilitare a Caselor de cultură?

- Până în prezent a fost reparată Casa de cultură din satul Pererita, costul lucrărilor constituind 1800000 lei. Renovarea centrului sus-numit face parte din acțiunile prevăzute în cadrul Programului prioritar de modernizare și finalizare a construcțiilor, precum și de reparație și amenajare a edificiilor instituțiilor de cultură din teritoriu pentru anii 2006-2008.

- Cîte instituții de învățămînt, inclusiv de nivel preșcolar, au beneficiat de asistență de proiecte?

- De proiectele FISM au beneficiat 36 de instituții școlare și preșcolare din raion. Ca rezultat, au fost asigurați cu condiții mai bune de activitate peste 900 angajați și 7500 copii. La acest capitol aș evidenția faptul că cele mai „scumpe” sînt investițiile în generația în creștere. Zic „scumpe”, deoarece, fără a le oferi copiilor condiții bune pentru studii de calitate și oportunități pentru a se dezvolta armonios, nici o țară nu are viitor. Din aceste considerente, administrația locală din raionul Briceni acordă atenție sporită problemelor ce țin de reparația și renovarea școlilor și grădinițelor, de reutilizarea și asigurarea lor cu cele necesare.

- Ce obiective și-a propus conducerea raionului atunci cînd FISM și-a anunțat începerea activității?

- Am fost cu toții martori ai unor perioade mai dificile în dezvoltarea societății noastre. Ținînd cont de experiența acelor ani, conducerea raionului a promovat o politică de reabilitare, în primul rînd, a instituțiilor bugetare și medicale. Astfel, revenindu-se la raioane, după primul an de activitate, în toate localitățile raionului au început să funcționeze unitățile școlare, preșcolare și medicale. În afară de investițiile în dezvoltarea instituțiilor

cu destinație socială, în atenția noastră se află și alte aspecte, inerente unui trai decent al locuitorilor raionului. Printre acestea aș evidenția eforturile de gazificare a localităților raionului Briceni și de asigurare a accesului la sursele centralizate de apă potabilă, calitativă, prin construirea, renovarea și extinderea rețelelor de apeduct. Gazificarea localităților a atins cota de 95 la sută, iar aprovizionarea instituțiilor bugetare cu apă potabilă - de 40 la sută.

- Cum se reușește implicarea cetățenilor în elaborarea și implementarea proiectelor?

- Dacă e să vorbim despre gradul de participare al cetățenilor în inițierea și realizarea proiectelor, atunci, în ultima perioadă, situația s-a schimbat mult în bine. În cadrul unui dialog mutual dintre autoritățile publice locale și grupurile de inițiativă, dar și cu persoane aparte, sînt identificate problemele comunităților și modalitățile de soluționare a lor. Aidoma practicii din întreaga țară, sînt create Asociații de Beneficiari, care își asumă rolurile cele mai importante în derularea proiectelor și în asigurarea durabilității lor. La Adunările generale ale cetățenilor se stabilesc prioritățile de înaintare a obiectivelor în elaborarea proiectelor, este precizată valoarea contribuției financiare locale, sînt numiți responsabili etc.

- Ce impact au proiectele puse în practică?

- După cum am menționat, de pe urma aplicării mai multor proiecte, în colaborare cu diverși finanțatori, s-au îmbunătățit condițiile de viață și activitate ale cetățenilor. De la un proiect la altul, au fost redeschise școli și grădinițe, renovate și construite apeducte, gazificate majoritatea instituțiilor bugetare. Au fost cîștigate cîteva proiecte, care au prevăzut procurarea de mobilier pentru așezămintele școlare și preșcolare. În mod evident, valorificarea investițiilor a înlesnit schimbarea lucrurilor în bine, efectele fiind resimțite de foarte mulți cetățeni ai raionului Briceni.

- Cît de receptive sînt autoritățile publice raionale la oportunitățile de atragere a investițiilor?

- Întîi de toate, aș preciza că toate comunitățile raionului Briceni s-au implicat într-o cooperare fructuoasă cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova, dar și cu alte organizații

finanțatoare. Autoritățile publice locale mențin, începînd cu anul 2003, un dialog constant cu aceste structuri, grație cărui fapt s-au obținut rezultate frumoase. În mod cert, am reușit numai datorită unei monitorizări permanente a oportunităților, în cadrul unei colaborări stabile cu instituțiile finanțatoare. De asemenea, au fost organizate întruniri cu autoritățile de nivel raional, cît și cu cele din sate. În consecință, majoritatea primarilor din raion au participat la cursuri de familiarizare cu anumite proiecte, care s-au desfășurat, de regulă, în municipiul Chișinău.

- Implementarea cu succes a proiectelor are drept efect și schimbarea mentalității cetățenilor?

- Realizările obținute în cadrul proiectelor sînt, în primul rînd, orientate spre susținerea societății. Toate obiectele construite sau reconstruite în raion au un impact pozitiv asupra schimbării mentalității cetățenilor.

- Vă mulțumim.

A dialogat Eduard Balan

Comunitățile pot fi implicate în activități importante

Interviu cu Tudor Prodan, primar de Răuțel, r-l Fălești

- Acum aproape 90 de ani, Răuțelul era populat doar de cîteva familii temerare din Bucovina. Ce au reușit localnicii în acești ani?

- Actualmente, populația satului Răuțel numără circa 4,5 mii de persoane. Astfel, localitatea noastră este una dintre cele mai mari din raionul Fălești și una din cele mai importante la formarea bugetului raional. În sat sînt în jur de 1500 de case, aproape fiecare gospodărie are în curte fîntînă. Localitatea este gazificată integral, iar numărul posturilor de telefoane se cifrează la 1300. Numărul pensionarilor și al invalizilor este de 900. O bună parte din locuitori este plecată la muncă peste hotare. Conform calculelor noastre, în străinătate s-ar afla reprezentanți ai 150 de familii din Răuțel, iar alții circa 800 sînt angajați la diferite întreprinderi și instituții din Bălți, făcînd zilnic naveta.

- Cum se explică longevitatea funcției de pri-

mar pe care o dețineți de 12 ani? Care este atmosfera din Consiliul sătesc?

- Exerciți funcția de primar din anul 1995. La alegerile locale generale din 3 iunie 2007 am acumulat circa 1,6 mii voturi. Acest fapt mă face să cred că populația are încredere în mine, în dorința mea de a face lucrurile să decurgă bine la Răuțel. În ce privește activitatea Consiliului local, acesta funcționează fără probleme. În general, aleșii locali nu alunecă pe pîrțile politicii. Toți înțeleg că trebuie soluționate chestiunile sociale, economice și culturale ale satului. Caracteristic pentru Răuțel este faptul că pe durata a patru mandate, pe care le dețin în calitate de primar, componența consiliului a rămas aproape aceeași.

- Cîți agenți economici activează în localitate?

- Sînt 15 la număr. Pentru un sat ca al nostru este o cifră modestă. Rămîne loc pentru mai mult, de aceea

vom încerca să favorizăm creșterea numărului acestora. Nu trebuie să așteptăm ajutorul cuiva, ci să ne bazuim pe propriile forțe, să creăm condiții prielnice pentru ca oamenii să dorească să-și dezvolte afacerile. Printre agenții economici strategici la formarea bugetului local se numără SA Fabrica de prelucrare a semințelor de porumb; Întreprinderea de reparație a Căilor ferate - structură unică în R. Moldova, antrenată în construcția rețelei feroviare din zona de sud a republicii ș.a.

- Vă rog să ne relațiți despre experiența pe care ați avut-o odată cu derularea proiectului FISM. Ce lecții ați însușit din această colaborare?

- Un proiect FISM a demarat în perioada 2000-2001 și prevedea reparația și gazificarea liceului și construcția unei cazangerii autonome la această instituție. Suma lucrărilor a constituit cca 260 mii lei, iar lecția pe care am învățat-o a fost antrenarea comunității în proiecte

sociale. Atunci am acumulat pentru prima oară o contribuție locală de 15% din valoarea proiectului. După ce am reușit acest lucru, am înțeles că și în alte activități importante poate fi antrenată comunitatea. Astfel, în anul 2000, pe banii comunității am înălțat un monument în memoria fondatorilor satului; am deschis două asociații - la grădiniță și liceu - care, la fel, funcționează cu succes. Important, în acest context, este faptul că am izbutit, în mare măsură, să schimbăm mentalitatea oamenilor, să-i convingem că toate acțiunile se fac anume întru bunăstarea lor.

- Răuțel este tentat să treacă sub jurisdicția municipiului Bălți, care deja a „înghițit” două localități din preajmă - Elizaveta și Sadovoe?

- Deocamdată, urbanizarea Răuțelului se amîna. Am convenit să revenim la acest subiect peste cîteva ani. În această ordine de idei, ne-am documentat la primăriile din Sadovoe și Elizaveta. Există mai mulți factori care ne determină să

mai zăbovim cu aderarea la Bălți. Mai rezonabil ar fi să vină orașul la noi, cu afaceri, astfel încît Răuțelul să devină un sat și mai prosper.

- Cît de implicată este primăria în asigurarea unei bune funcționalități a instituțiilor din subordine, în special a celor de învățămînt și educație?

- Ne bucură faptul că la Răuțel nu avem copii orfani. În general, chestiunea privind grija față de copii a fost, în toate timpurile, una prioritară. Regula noastră în acest sens este: să nu economisim pe seama copiilor. În prezent, clasele primare din cadrul liceului sînt asigurate cu hrană, iar în zilele apropiate de alimentație vor beneficia și elevii din clasele a V-XII-a. Primăria a achitat circa 15 mii lei pentru arenda manualelor unor categorii de elevi. Din buget, în acest scop, au fost cheltuite circa 15 mii de lei.

În plus, am deschis un punct medical aflat în gestiunea primăriei. Dacă prin alte părți unele proceduri fizio-terapeutice se

oferă contra plată, la noi localnicii beneficiază de ele gratuit.

- Ce atitudine abordează primăria vizavi de categoriile social defavorizate?

- În sat există aproximativ 60 de familii care o duc mai rău decît alții. În această privință, convingerea mea este că primăria trebuie să-i ajute pe bătrîni și bolnavi, inclusiv pe cei care sînt prieteni cu paharul, pentru a promova un mod sănătos de viață. Evident, copiii din astfel de familii nu sînt lăsați în voia sorții.

- Ce este mai important în activitatea unui primar?

- Grija față de oameni, atitudinea responsabilă față de problemele satului. Sînt sigur că un primar nu trebuie să aibă alte griji decît cele ale localității. Niciodată nu mi-am pus scopul să fiu bogat. Mă simt împlinit atunci cînd reușesc să soluționez problemele localității.

- Vă mulțumim.

"Am învățat să abordez problemele dintr-un unghi optimist..."

Interviu cu Rodica Cucereanu, primar de Crihana Veche, r-I Cahul

- Când ați debutat în sectorul civil și cum a fost la început?

- Inițial, am activat în calitate de organizație neguvernamentală, în 2003. Dacă e să facem o analiză comparativă, acum cinci ani activismul social al cetățenilor era mult mai scăzut. A trebuit să realizăm zeci de activități, ca să le inoculăm oamenilor încrederea în cele ce ne propunem. Numai după aceasta a sporit participarea populației în acțiunile comunitare. Un exemplu în acest sens a fost înregistrat chiar zilele trecute, când un tînăr a venit cu ideea lichidării unei gunoiști neautorizate, asumîndu-și mobilizarea și implicarea întregii străzi pe care locuiește. Alții se oferă în calitate de voluntari atunci când trebuie să-i ajutăm pe bătrîni. Astăzi, în calitate de primar, îmi propun să realizăm mai multe proiecte pentru sat. Astfel, vrem să gazificăm grădinița și să conectăm instituțiile sociale la rețeaua de canalizare, care funcționa cîndva, dar acum necesită reparație. Experiența ONG-istă mă ajută foarte mult în activitățile actuale. Fiind implicată

- Descrieți activitățile desfășurate...

- Vom evidenția, în primul rînd, trainingul „Tehnici de supraviețuire”, organizat de A.O. „Gaudeamus”. Scopul acestuia a constat în altoirea spiritului civic locuitorilor satului Crihana Veche și conștientizarea de către populație a oportunităților de implicare cît mai activă în procesul de luare a deciziilor la nivel local. În rezultat, au fost create 2 grupuri de inițiativă care au identificat problemele de ordin social, economic, cultural, specifice localității; a fost elaborat un plan de acțiune la a cărui realizare au colaborat membri

ai comunității, APL, agenți economici, donatori externi.

Obiectivele trainingului au urmărit oferirea de cunoștințe participanților; încadrarea lor în ateliere practice; dezvoltarea abilităților; cultivarea atitudinilor. Cei 26 de beneficiari au fost instruiți în câteva module: scrierea unei cereri de finanțare; promovarea și dezvoltarea voluntariatului; colectare de fonduri; cooperare, delegare eficientă.

O altă activitate ține de elaborarea planului strategic de dezvoltare a Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” pentru anii 2007-2011 cu implicarea direcției liceului, membrilor ONG-urilor locale, APL, cadrelor didactice, experților.

în diverse proiecte și inițiative, am învățat să abordez problemele dintr-un unghi optimist, axat pe căutare de surse și soluții.

La 4 decembrie 2007, în cadrul Concursului Bunelor Practici ale APL, localitatea noastră a fost desemnată învingătoare împreună cu alte cinci din republică. Acest rezultat este meritul echipei care a lucrat în colaborare: A.O. „Gaudeamus”, Centrul Comunitar pentru Copii și Tineri „Gaudeamus” – inițiatorii practicii, Biblioteca publică și Liceul în calitate de parteneri, și desigur APL.

- Care este problema pe care ați intenționat să o soluționați?

- Lipsa spiritului cooperant, a conlucrării oamenilor în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea; lipsa transparenței în activitatea administrației publice locale; nepăsarea, pasivitatea actorilor comunitari de a încuraja concetățenii în luarea deciziilor, neinformarea acestora despre activitatea APL. Tinerii erau priviți ca agenți pasivi, ca persoane care nu își pot manifesta interesele și nu pot influența luarea hotărîrilor la toate nivelurile. Nu a fost elaborat un plan de acțiune local, nu erau monitorizate deciziile autorităților de interes comunitar. De asemenea, nu au fost identificate și prioritizate problemele satului. APL lua decizii fără a implica cetățenii în procesul democratic, fără a consulta publicul în chestiuni de interes comunitar. Nivelul scăzut de angajare a localnicilor în procesele de dezvoltare comunitară reprezintă un indicator direct al situației create.

- Cărui fapt se datorează respectiva stare de lucruri?

- Statul mereu a avut grijă să gîndească și să decidă în locul cetățenilor direcțiile strategice de dezvoltare a localității în care trăiesc. Atunci cînd situația s-a schimbat, factorii politici, sociali, economici au determinat și au înrîurit formarea unor practici în societate pe care s-ar fi axat dezvoltarea. Locuitorii

Voluntarii Bibliotecii publice au solicitat, prin intermediul unui sondaj de opinie, părerea cetățenilor referitor la ceea ce este democrația.

Atelierul practic „Biblioteca – partener în dezvoltarea comunității”, a fost prezentat de Maria Cudlenco, managerul instituției. „O lume curată pentru ziua de mîine” este proiectul implementat de A.O. „Gaudeamus” în parteneriat cu administrația și 600 de elevi ai Liceului, cu susținerea financiară a Corpului Păcii din Moldova. În cadrul acestuia, s-a făcut curat în locurile publice: în parc, pe stadionul școlii, la stația auto; a fost lichidată o gunoiște neautorizată și instalate 3 tomberoane.

În cadrul Centrului „Gaudeamus” au fost inițiate câteva ateliere pe interese: „Clubul de dezbateri”, „Școala tînărului consilier”, cu sprijinul financiar al Grupului „Caritas”, or. Padova, Italia. Atelierele „Tu nu ești singur”, „Copiii și părinții învață” și-au desfășurat activitatea în cadrul Bibliotecii publice cu participarea voluntarilor și tinerilor din comunitate. Scopurile acestora au urmărit familiarizarea, antrenarea în discuții, în schimbul de opinii, în luarea de decizii de către tineri, pentru a putea exprima și susține liber propria opinie, a coopera și a conlucra în grupuri mici, a utiliza diverse tehnici de convingere, a sintetiza o materie vastă într-o comunicare laconică și

logică. Beneficiarii s-au convins că dezbaterile sînt lucruri utile în viața cotidiană unde fiecare (în familie, școală, în grupurile pe interese) încearcă să-i convingă pe cei din jur asupra propriului punct de vedere. Important este faptul că dezbaterile pot contribui la rezolvarea unor probleme conflictuale. Participanții au fost invitați să gîndească critic asupra problemelor existente și să cunoască mecanismele de soluționare a situațiilor de conflict în mod civilizat, manifestînd toleranță și bună înțelegere.

De asemenea, au fost create Asociațiile Obștești „Apeduct-T”, „Casa Noastră”, „AcvaCombinat”, prestatori de servicii pentru populație.

- Ce rezultate ați obținut la nivel de comunitate?

- Liceul Teoretic pentru prima dată a înaintat o cerere de finanțare care a fost acceptată în cadrul Proiectului „Educație de calitate în mediul rural”; a fost elaborat planul strategic de dezvoltare a instituției; a fost stabilit un parteneriat între ONG-uri, APL, organizații naționale și internaționale; comunitate sensibilizată, informată și antrenată în procesul de luare a deciziilor.

Printre schimbările cantitative putem enumera: înființarea a 2 asociații obștești care activează în domeniul dezvoltării comunitare; orga-

comunității au fost impuși de circumstanțe în mod artificial să se gîndească doar la interesul și beneficiul propriu, mai puțin la cel al comunității.

- Cîte persoane au fost afectate de problema menționată?

- Respectiva problemă a lezat populația satului în proporție de 80 la sută.

- Ce consecințe ar fi avut problema pentru comunitate, dacă nu ar fi fost soluționată prin implementarea acestei practici?

- Populația ar fi rămas și în continuare pasivă și indiferentă la problemele comunității.

Ar fi crescut și mai mult exodul cetățenilor peste hotarele republicii. Ar fi sporit neîncrederea populației față de APL, iar problemele comunitare fi luat amploare.

- Cînd ați început realizarea celor propuse, cine sînt beneficiarii și care este numărul lor?

- Am inițiat respectiva practică la începutul anului 2006, beneficiari direcți fiind ONG-uri locale, APL, actorii comunitari, tinerii (120 participanți în cadrul activităților planificate).

nizarea a 5 seminare de informare pentru 100 de tineri și locuitori ai satului; crearea și instruirea a 2 echipe de voluntari; lansarea, în cadrul unui proiect în parteneriat cu ONG „Inteco”, a expoziției de foto „Cunoaște-ți drepturile”. Schimbările calitative constă în următoarele: o comunitate mult mai activă; crearea, la nivel local, a unui parteneriat între ONG „Gaudeamus”, Biblioteca publică și Centrul de Acces la Informații și instruire; la nivel național – între ONG „Gaudeamus” și ONG „INTECO” din Chișinău; la nivel internațional – între ONG „Gaudeamus” și Asociația „Caritas” din or. Padova, Italia.

- Care sînt elementele inovatoare ale experienței Dvs. și de ce ar trebui să obțină Statutul Celei mai Bune Practici?

- Pentru prima dată au fost promovate comportamente active și responsabile; mai mulți actori comunitari au format parteneriate și au desfășurat activități în comun; instituția educațională a inițiat acțiuni în beneficiul localității; mobilizarea comunității a fost inițiată prin intermediul asociațiilor obștești; prin promovarea voluntariatului au fost realizate activități orientate spre soluționarea nevoilor specifice comunității.

- Prin ce poate fi util acest experiment altor autorități locale din Moldova?

- Administrația Publică Locală cuprinde o arie mare de activitate. Succesul angajării APL în soluționarea problemelor comunitare depinde de gradul de deschidere spre colaborare și cooperare cu celelalte instituții implicate. Se îmbunătățesc rezultatele intervențiilor, colaborarea dintre actorii comunitari favorizînd utilizarea eficientă a resurselor, experienței și informației disponibile la nivel local.

Schimbul de experiență motivează cetățenii să participe la acțiuni concrete, la viața comunitară.

- Ce învățăminte ați tras din această practică?

- Din lecțiile însușite, aș evidenția revendicarea dreptului cetățenilor la informare, transparența activității APL, ceea ce facilitează implicarea acestora în soluționarea chestiunilor comunitare. Consătenii au realizat că problemele nu pot fi rezolvate de unul singur, ele nu dispar de la sine, iar dacă nu se intervine la timp, iau amploare. De asemenea, nu putem nega faptul că rezultatele reale stimulează și motivează activitatea membrilor comunității.

- Vă mulțumim.

A dialogat Ion Vîrlan

Comisia Europeană: investiții în calitatea vieții

Ion IABANGI,
președintele Asociației de
Beneficiari

Başcalia, r-l Basarabeasca

Despre întemeierea localității Bașcalia se vorbește în mai multe documente, unul din care datează din anul 1830. Cea mai veridică mențiune datează din anul 1874, când în sat a fost zidită prima biserică de piatră, care poartă hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil. Conform legendelor, localitatea își trage numele de la cuvântul „bașcali”, denumirea unui trib al nogailor stabiliți în Bugeac. Printre întemeietorii satului se numără și etnici de origine bulgară și turcă, fapt demonstrat de numele acestora – Demerji, Scutari, Popov, Iabangi...

Ion Iabangi, președintele Asociației de Beneficiari: „Pentru localitatea noastră, existența apeductului constituie o adevărată „mină de aur”, pe motiv că în virtutea așezării geografice – zona de sud a țării – aici se resimte o penurie de apă potabilă. La demararea proiectului, au fost realizate teste de verificare a calității apei din fântinile satului și s-a constatat că, în foarte multe dintre acestea, apa nu corespunde standardelor de calitate. Iar în perioada caniculară a anului, când fântinile seacă, oamenii se simt ca peștele pe uscat. În aceste condiții, ajutorul acordat de către Comisia Europeană ne-a permis să soluționăm o problemă arzătoare, întreaga comunitate exprimându-și respectul și recunoștința față de acești finanțatori”.

Eugenia Demerji, directoarea Liceului Teoretic „Marcu Tarlev”: „Până a ne conecta la apeduct, angajații liceului erau nevoiți să aducă apă de departe, de la fântini. Acum, când avem acces la o sursă permanentă de apă, putem spune că un element al civilizației s-a încetățenit și în liceul nostru, atât elevii, cât și profesorii bucurându-se de oportunitățile oferite. Evident, s-a îmbunătățit calitatea procesului instructiv-educativ”.

Maria Tarlev, bucătăreasă: „În fiere zi pregătim bucate pentru circa 300 de elevi și cred

că vă imaginați ce volum de apă se consumă. Până a fi conectați la apeduct, căram apa manual; era atât de obositor... Astăzi, avem condiții de muncă mult mai bune și parcă și bucatele sînt mai gustoase”.

Petru Tarlev, beneficiar: „Am fost brânșat printre primii la rețeaua de asigurare centralizată cu apă potabilă și sîntem extrem de mulțumiți de pe urma acestui fapt. Anul acesta, când seceta face de-a dreptul ravagii, nici nu știu cum am fi existat fără acces la apeduct”.

Maria Zlatov, directoarea grădiniței: „Ca responsabili de educația și instruirea copiilor de vîrstă preșcolară, ne-am străduit în permanență

- **Populația:** circa 4 000 persoane, inclusiv 780 copii.
- **Cea mai stringentă problemă soluționată:** aprovizionarea cu apă și construcția rețelei de canalizare.
- **Costul subproiectului:** peste 2 120 000 lei.
- **Contribuția comunității:** 319 176 lei.
- **Lucrări civile executate:** construite circa 13 400 m rețele de aprovizionare cu apă, 156 m rețele de canalizare, renovate două zone de protecție, instalată o stație de epurare a apei, grădinița conectată la apeduct și la stația de epurare etc.
- **Beneficiari:** toți locuitorii satului, care au obținut acces la servicii sociale îmbunătățite.

să le oferim acestora cît mai multă atenție și cele mai bune condiții. Firește, conectarea grădiniței la apeduct ne-a permis, în acest sens, să realizăm un salt calitativ. S-au îmbunătățit evident condițiile sanitar-igienice, diminuîndu-se riscurile apariției anumitor maladii. Accesul la apă potabilă este o investiție în ziua de mîine a țării”.

Deoarece copiii au propriile criterii de a aprecia lucrurile, **Angelica Junea** ne-a recitat o poezie dedicată apei:

*Am o stropitoare Cînd se face seară
Și lucește lună, Eu o umplu, plină
Nu-i chiar mare-mare, Și stropesc pe-afară
Dar e foarte bună. Florile-n grădină.*

Tudor Zlatov, beneficiar: „În actualele condiții de secetă, aprovizionarea localității noastre cu apă potabilă este un adevărat dar ceresc. Unii își dau seama ce importanță are apa în viața omului numai atunci cînd seacă fântinile, precum s-a întîmplat vara aceasta. În pofida arșitei, avem apă de calitate, pentru consum și pentru toate necesitățile gospodăriei. Conștienți de valoarea apei de la apeduct, ne permitem, uneori, să udăm legumele și zarzavaturile de pe lîngă casă, dar fără a face risipă. Datorită apei bune, oamenii sînt mai sănătoși, iar plantele rodesc mai bine”.

Vladimir Diacov, medic-șef, Centrul de sănătate Bașcalia: „Implementarea cu succes a proiectului de asigurare cu apă a localității noastre a contribuit la soluționarea mai multor probleme presante. În calitatea mea de medic, sînt satisfăcut de faptul că centrul are apă fără întreruperi, ceea ce ne permite să ne onorăm obligațiile de serviciu, respectînd normele de igienă. Neîndoielnic, existența unei surse de apă de calitate contribuie la asanarea stării de sănătate a cetățenilor. Calitatea apei din fîntini lasă de dorit, pe cînd apa curentă este supusă în permanență testelor de calitate”.

Doroțcaia, r-l Dubăsari

În arhivele istoriei satul Doroțcaia figurează într-un hrisov ce datează din 14 octombrie 1768, în care este pomenită biserică din sat. La rîndul său, legenda spune că satul Doroțcaia a luat ființă pe locul unde, la o margine de drum – „u doroghi” –, se opreau drumeji de diferite naționalități. Se mai zice că tot aici, călătorii obosiți puteau ospăta într-o cîrciumă.

Andrei LEȘCO,
primar

Andrei Leșco, primar: „Importanța implementării proiectului de alimentare cu apă potabilă este de netăgăduit. Drept dovadă servește situația de la ora actuală, cînd au secat fîntinile din sat. Problema se agravează și ca urmare a faptului că, fiind secetă, debitele au scăzut pînă și în fîntinile arteziene. Dacă nu reușeam să dăm în exploatare apeductul, sătenii urmau să se confrunte cu probleme mari, neavînd apă nici pentru consum, nici pentru necesitățile gospodăriei. Conștienți de asemenea riscuri, oamenii au acceptat să colaboreze cu dragă inimă. Totuși, la strîngerea contribuției din partea comunității am întîmpinat anumite greutăți, pe care le-am depășit cu succes. Astăzi, sînt conectate la apeduct 662 de gospodării, școala, grădinița, moara și mai mulți agenți economici. Sătenii sînt mulțumiți de ajutorul acordat de către Comisia Europeană și contribuie la asigurarea durabilității proiectului”.

Lora Dicusar, directoarea grădiniței: „Pînă de curînd, pentru necesitățile grădiniței aduceam apa cu cisternele, de pe la vecini. În asemenea condiții, angajații își onorau obligațiile, prestînd munci manuale. Odată cu conectarea instituției la apeduct, avem apă de calitate pentru pregătirea bucatelor, pentru spălătul veselei și pentru alte necesități. S-au îmbunătățit considerabil condițiile de igienă, căci a fost posibil să amenajăm grupuri sanitare. Astfel, apeductul ne permite să activăm în condiții mult mai bune, iar copiii beneficiază de un tratament pe măsură”.

Mihai Leșco, președintele Asociației obștești „AO Apă Doroțcaia”: „Pentru localitatea noastră asigurarea cu apă potabilă a fost o problemă acută. Grație finanțatorilor străini, implicării constructive a autorităților locale și a comunității în întregime a fost posibil să

- **Populația:** circa 3 200 persoane, inclusiv 840 copii.
- **Cea mai stringentă problemă soluționată:** aprovizionarea cu apă și construcția rețelei de canalizare.
- **Costul subproiectului:** peste 2 400 000 lei.
- **Contribuția comunității:** 348 475 lei.
- **Lucrări civile executate:** construite peste 12 220 m rețele de aprovizionare cu apă, 50 m rețele de canalizare, renovate două fîntini arteziene, amenajate două zone de protecție, instalată o stație de epurare a apei etc.
- **Extinderea subproiectului:** au fost conectate la apeduct școala, Centrul de sănătate, două gospodării agricole.
- **Beneficiari:** toți locuitorii satului, care au obținut acces la servicii sociale îmbunătățite.

soluționăm această problemă, spre binele tuturor sătenilor”.

Olga Berzan, asistentă medicală, Centrul de sănătate Doroțcaia: În calitate de specialist în domeniu, țin să afirm că implementarea cu succes a proiectului de construire a apeductului condiționează îmbunătățirea stării de sănătate a locuitorilor. Apa din fîntini deseori nu întrunește standardele de calitate, iar utilizarea acesteia poate determina un șir de disfuncționalități. Aprovizionarea centralizată cu apă potabilă diminuează considerabil riscurile apariției anumitor maladii”.

Elena Spiridonova, intendent, Liceul Teoretic Doroțcaia: „Iluministul Voltaire a spus că, după pîine, școala e a doua necesitate pentru un popor. Conștientizînd acest adevăr, se impune ca școlile să activeze în cele mai bune condiții, pentru a le oferi elevilor cît mai multe cunoștințe. Iar aceasta este posibil doar dacă sînt create condiții bune pentru realizarea cu succes a procesului instructiv-educativ. Conectarea liceului nostru la apeduct ne-a oferit o bună parte din aceste condiții, în liceu fiind mai multă curățenie”.

Igor Fialco, angajat al Cooperativei „Dorcopagro”: „Cooperativa noastră a fost conectată la rețeaua de asigurare centralizată cu apă potabilă, fapt ce înlesnește cu mult viața de zi cu zi. Veniți de la treierîș sau de la alte munci ale cîmpului, avem posibilitatea

să facem baie. Mai ales că munca plugarului presupune să repari ba un tractor, ba o semănătoare... Sîntem foarte mulțumiți de faptul că avem apă și apreciem la superlativ efortul financiar al Comisiei Europene”.

„Gazificarea satului a eliminat bariera de neîncredere”

A declarat Chiril Cojocaru, primar de Popeasca

Chiril Cojocaru,
primar

În calitate de primar și de locuitor al satului Popeasca am avut fericita ocazie să colaborăm cu Fondul de Investiții Sociale din Moldova chiar de la lansarea activităților sale. Astfel, comunitatea noastră a fost implicată într-un proiect-pilot important în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor – gazificarea satului. Primii pași de colaborare cu FISM i-am întreprins în anii 1998-1999. În acea perioadă, regulile de joc în cadrul unei asemenea conlucrări erau o noutate nu numai pentru noi, ci și pentru întreaga țară. Era vorba de colectarea unei contribuții, de participarea comunității, de alte principii. Cu toate acestea, consătenii erau entuziasmați, deoarece și miza era mare – gazificarea satului. Datorită activității echipei de inițiere și susținerii din partea sătenilor, precum și contribuției Primăriei, am reușit să obținem și să

implementăm cu succes proiectul de gazificare a satului Popeasca. În consecință, astăzi localitatea este gazificată în proporție de 60 la sută. Instituțiile de menire socială, precum gimnaziul, școala auxiliară, grădinița, Oficiul medicilor de familie, Primăria, centrele comerciale beneficiază de gaze naturale. Urmează să conectăm Casa de cultură și Oficiul poștal, pentru a cuprinde toate instituțiile de pe teritoriul localității. În contextul acestor realizări, declar cu toată responsabilitatea: fără proiectele Fondului de Investiții din Moldova nu am fi obținut asemenea realizări. Este un lucru mare și binevenit. La implementarea proiectului de debut, am întâlnit și anumite dificultăți. Dintre acestea aș menționa, probabil, mentalitatea consătenilor, neîncrederea manifestată de dinșii. Această barieră a fost înlăturată odată cu realizarea cu succes a proiectului, atunci când gospodăriile au fost conectate la gazoduct, beneficiind de avantajele lui. Numai faptele și rezultatele concrete au înlăturat neîncrederea și au contribuit la sporirea activismului social al locuitorilor satului nostru.

Entuziasmată de primul succes, comunitatea noastră și-a propus să soluționeze problema asigurării cu apă potabilă. Acesta și a fost următorul proiect, elaborat și implementat în Popeasca. Pe timpurile sovietice, în sat exista un sistem centralizat de aprovizionare cu apă, dar, de-a lungul anilor, rețelele de infrastructură au degradat totalmente. Având experiență, am apelat la Fondul Național Ecologic, reușind să obținem resurse financiare, suplimentate cu contribuția comunității și a Primăriei. Datorită acestui fapt am renovat trei turnuri de apă și am construit patru kilometri de rețea magistrală de apeduct.

De menționat că, în cadrul acestui proiect, comunitatea s-a mobilizat

Școlile și grădinița sînt gazificate

mult mai eficient. Au fost organizate Comitete de stradă, fiecare cu un președinte al său, fiind implicată astfel întreaga populație a satului. După renovarea turnurilor, au fost construiți paisprezece kilometri de apeduct, conform rigorilor, rețeaua ajungînd pînă în partea de jos a satului, unde oamenii nu aveau apă de ani de zile. La moment, sînt conectate toate instituțiile cu menire socială din localitate, agenți economici și majoritatea locuitorilor. Astăzi beneficiază de apă potabilă peste 70 la sută din gospodării și, practic, au acces la apeduct toți care doresc. Aș vrea să menționez că absolut toți beneficiarii au instalate contoare, prin aceasta reușindu-se monitorizarea strictă și eficientă a consumului de apă. Pentru asigurarea viabilității și durabilității apeductului, a fost creată o asociație responsabilă, tarifele fiind fixate de Primărie conform calculului de fezabilitate. În consecință, astăzi locuitorii satului Popeasca beneficiază de apă potabilă fără sistări.

În atenția Primăriei se află și problema gazificării instituțiilor de menire socială din localitate. Astfel, deoarece gimnaziul, școala specială și grădinița sînt amplasate compact, am instalat un distribuitor unic pentru aceste așezăminte. Din fondurile disponibile ale Primăriei a fost conectată la gaze cazangeria gimnaziului, iar în perioada 2004-2005 s-a construit și noua cazangerie a grădiniței. În anii 2005-2006 au fost gazificate Oficiul medicilor de familie și Primăria. În prezent, este în derulare proiectul de conectare la rețeaua de distribuție a gazelor naturale a Casei de cultură, pe care vrem s-o încălzim prin instalarea unui sistem de convectoare.

Se construiește Școala de meserii

Un alt proiect desfășurat în colaborare cu FISM ține de reutilizarea Sălii de sport cu utilajul necesar. De asemenea, comunitatea a participat și în proiectul CDD. În cadrul acestuia, Adunarea Generală a satului a luat decizia de a reconstrui o porțiune de drum. Am reușit și de această dată. În consecință, circa 1300 de cetățeni beneficiază de avantajele oferite de un drum reparat și amenajat – în primul rînd, copiii care merg la școală sau grădiniță, cît și ceilalți cetățeni. Proiectul a fost implementat în anul 2007. De menționat că și la acest proiect comunitatea s-a implicat cu multă responsabilitate, atît prin colectarea în termeni record a contribuției locale, cît și prin prestarea lucrărilor necesare. A contribuit activ și Primăria, investind mai bine de două sute mii de lei.

Este de evidențiat faptul că localitatea noastră a colaborat cu succes și cu alți finanțatori. Dintre aceștia, spre exemplu, aș menționa Fundația medicală, cu care am lucrat acum 3-4 ani. Grație acestei conlucrări, a fost reparată și înzestrată cu cele necesare bucătăria grădiniței de copii.

Se acordă prioritate și domeniului ecologic, în anii 2004-2007 fiind inițiate cinci proiecte de acest gen, printre care – îmbunătățirea a patruzeci hectare de pășune pentru vităritul obștesc, sădirea a cinci hectare de fișii forestiere de protecție a solului, fortificarea malurilor unui rîuleț pe o lungime de cinci kilometri etc. Au mai fost plantate cinci hectare de pădure de corn și alte specii prețioase, pe terenurile care nu pot fi prelucrate, fiind supuse alunecărilor de teren.

În anul 2007, a fost renovat un bloc de studii al Școlii auxiliare, grație eforturilor și competenței doamnei director. În prezent este în derulare un proiect de deschidere a unei școli de meserii. Școala auxiliară, condusă de doamna Nemerenco, a desfășurat proiecte de reparație a căminului și a blocului de studii, de amenajare a terenului. Toate acestea, fără îndoială, au contribuit la asigurarea unor condiții mult mai bune pentru desfășurarea procesului instructiv-educativ al elevilor. S-au făcut lucruri utile pentru copii. În prezent, sîntem

antrenați într-un proiect de amenajare a Gimnaziului, lucrările debutînd chiar zilele trecute. Un alt proiect în derulare ține de colaborarea cu USAID/IREX. În cadrul acestuia, ne propunem să schimbăm ușile și ferestrele, să punem pavaj acolo unde este necesar... În cadrul lui s-a implicat cu o contribuție financiară atît Primăria Popeasca, cît și Consiliul raional.

Un proiect implementat cu succes a fost telefonizarea satului nostru. Astăzi peste 80 la sută din gospodării sînt telefonizate, ceea ce, de asemenea, contribuie la schimbarea în bine a stării de lucruri.

Drept rezultat, aș menționa importanța asigurării durabilității proiectelor. Astfel, dacă e să vorbim de asigurarea satului cu gaze naturale, a fost creată Asociația beneficiarilor de gaze naturale, cetățenii urmărind, pe fiice stradă în parte, buna funcționare a gazoductului... Aceeași practică este atestată și în cadrul celorlalte proiecte, deoarece consătenii noștri au depășit instinctul de consumator și au realizat adevărul că fiecare cetățean în parte poartă responsabilitate. În această cheie, a colaborării și înțelegerii reciproce, în satul Popeasca a fost construită și o biserică nouă, care este conectată la apeduct, la gaze și este telefonizată. Pe lângă locașul sfînt activează o cantină

socială, care pregătește bucate pentru circa 25 de locuitori din sat, dintre care bătrîni, bolnavi și reprezentanți ai categoriilor defavorizate.

În mod evident, implementarea proiectelor respective a schimbat starea de lucruri în satul Popeasca. Astăzi doar ne amintim de timpurile, cînd, bunăoară, pentru a asigura copiii de la grădiniță cu hrană eram nevoiți să dăm grîul prin rîșniță și să pregătim terciuri la cuptor, afară. Au trecut fără de întoarcere acele vremuri și astăzi privim optimiști în viitor.

În perspectiva imediată, avem și alte planuri, deoarece, evident, mai există probleme de soluționat. Printre acestea vom da prioritate reparației drumurilor de pe teritoriul localității noastre. În încheiere, vreau să evidențiez faptul că numai prin coeziune și înțelegere se pot realiza lucruri frumoase și utile. Fără de acestea, nici o inițiativă nu are sorți de izbîndă.

„Problemele comunității le soluționăm prin eforturi comune”

Susține Ludmila Miron, președintele Asociației de beneficiari

Asociația de beneficiari de gaze naturale din satul Popeasca a fost înființată odată cu lansarea proiectului de gazificare a localității noastre.

În sarcina Asociației cade asigurarea durabilității proiectului, dar ne implicăm activ și în alte proiecte. Printre acestea, l-aș evidenția pe cel mai recent – repararea unei porțiuni de drum. De asemenea, am participat la elaborarea Planului strategic de dezvoltare a satului. Avînd o experiență solidă grație implicării în mai multe proiecte,

membrii comunității noastre ne solicită atunci cînd este necesar. Astfel, Adunarea Generală a satului ne-a ales în calitate de reprezentanți ai comunității în implementarea subproiectelor, delegîndu-ne anumite împuterniciri, dar și responsabilități. Printre activitățile noastre se numără și eforturile de informare a cetățenilor privind proiectele care se propun, implicarea în colectarea contribuției etc. Pe lângă acestea, ne-am angajat activ în organizarea și petrecerea de focus-grupuri, a adunărilor, atît la locul de muncă, cît și individuale, pe străzi aparte. În cadrul acestor întruniri au fost evidențiate problemele prioritare ca, ulterior, la Adunarea generală să fie adoptată o decizie finală. Colaborăm activ cu Comitetul de dezvoltare social-economică a localității, din care fac parte reprezentanți ai diferitelor categorii de vîrstă și sociale. Referitor la

contribuție, inițial, a fost destul de dificil. Numai după implementarea cu succes a primelor proiecte, de pe urma cărora locuitorii satului nostru au simțit pe viu rezultatele, situația s-a schimbat.

În prezent, consătenii noștri manifestă un activism social sporit și sînt mult mai deschiși unei colaborări între Asociație, administrația publică și comunitate. În cadrul proiectului de reabilitare a unei porțiuni de drum, au contribuit toți locuitorii, deși aceasta este amplasată în vecinătatea imediată doar a unora dintre ei. Oamenii au înțeles că astăzi pot beneficia unii, iar mîine – alții, or, eforturile de schimbare a lucrurilor în bine vor continua și pe viitor. Vom elabora, așadar, noi proiecte și vom identifica și alte probleme, urmînd să le soluționăm cu eforturi comune.

„Gimnaziul are nevoie de mobilier nou”

Consideră Victoria Osipov, profesoară de istorie, Asociația părinților și pedagogilor „Vis”

Atragerea investițiilor din proiecte cu scopul soluționării diverselor probleme cu care ne confruntăm este binevenită și salutară. Uneori, privind în urmă, s-a părea că am întîrziat puțin, deși cele realizate denotă un volum mare de lucru. Implementarea proiectelor de gazificare, de conectare la

apeduct și telefonizarea își fac efectele asupra întregii comunități. Starea de lucruri se schimbă în bine și se îmbunătățesc condițiile de trai ale consătenilor. Cu toate acestea, mai avem spre ce ținti, deoarece au mai rămas anumite probleme pe agenda zilei – schimbarea mobilierului în gimnaziu, reparația acoperișului etc. Această misiune este pusă nu doar în sarcina Primăriei, ci întreaga comunitate trebuie să-și răsuflece mînecele. ONG-ul „Vis” a deșus mai multe proiecte la IREX, unul dintre care l-am cîștigat și astăzi deja îl implementăm. Astfel, de curînd a fost semnat contractul cu antreprenorul privind amenajarea teritoriului Gimnaziului din satul Popeasca.

„Acordăm atenție sporită elevilor”

Ne-a declarat Ion Sanduleac, directorul Gimnaziului Popeasca

La nivel de gimnaziu, ne-am implicat cu întîrziere în elaborarea și identificarea oportunităților de a atrage investiții din proiecte. În pofida acestui fapt, grație colaborării cu Primăria, instituția noastră s-a aflat în centrul atenției comunității. Datorită competenței corpului profesoral-didactic, gimnaziul a activat cu succes în această perioadă, înregistrînd rezultate meritorii. De remarcă că instituția este conectată la rețelele de apă potabilă și canalizare, ceea ce nu se poate observa în alte școli ale raionului. De asemenea, aș evidenția interesul manifestat în ceea ce privește alimentarea elevilor. La acest capitol, am beneficiat de asistență din partea unor instituții umanitare, dar și de

suportul constant al Primăriei Popeasca. Spre deosebire de alte gimnazii, noi avem posibilitatea să-i asigurăm cu hrană pe toți elevii, inclusiv cei din clasa a noua. Primăria ne-a acordat suplimentar un salariu pentru o unitate de bucătăreasă, ceea ce ne permite să activăm în regimul menționat.

În calitate de director, mă bucură faptul că am reușit să reutilăm cazangeria. Astăzi, avem o cazangerie modernă, pe bază de gaze naturale, care asigură menținerea unei temperaturi optime în sălile de studii. Am sesizat diferența dintre cazangeria veche și cea nouă pe viu: la cea veche eram nevoiți să mă implic personal pentru a o repara.

Realizarea proiectelor a permis îmbunătățirea procesului instructiv-educativ în gimnaziul nostru. Ținînd cont de faptul că avem drept vecini grădinița și Școala auxiliară, în ultima perioadă nu au fost înregistrate epidemii, ceea ce denotă îmbunătățirea condițiilor de muncă și sanitar-epidemiologice. Toate acestea ne determină să acordăm atenție sporită elevilor – dacă nu vom avea copii cărturari, atunci nici societatea nu va avea un viitor demn și civilizată.

„Bătrîni ne transmit mulțumiri”

Susține doamna Iulia Pînzari, bucătăreasă, Cantina socială Popeasca

La cantina noastră pregătim prînzul pentru circa 25 de persoane, care au nevoie de grija și asistența comunității. În zilele fără de post, meniul conține și salam, pește etc. Ne străduim să gătim gustos, ca să rămînă mulțumiți toți beneficiarii. O parte din bătrîni vin singuri să ia masa, iar celor care nu se pot deplasa voluntarii le aduc bucatele acasă.

Pagini realizate de Eduard Balan

Fundația Comunitară Ungheni a debutat cu dreptul

Începând cu 25 iunie 2007, în premieră pentru Republica Moldova, și-au început activitatea cinci fundații comunitare. Scopul acestor organizații este atragerea de resurse la nivel local pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitatea, fie că este vorba de salubritate, fie că este vorba de construcția unei porțiuni de drum sau repararea grădiniței.

Fundații comunitare au fost înregistrate la Bălți, Cahul, Orhei, Soroca și Ungheni. Acestea au primit din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)

granturi în mărime de 2500 de dolari fiecare. Până a-și începe activitatea, fiecare dintre acestea a elaborat strategii de colectare a fondurilor pentru nevoile localităților din care fac parte.

“Crearea fundațiilor comunitare reprezintă o soluție pe termen lung pentru necesitățile comunităților din Moldova. Ele vor permite ONG-urilor locale să acceseze fonduri pentru problemele comunității”, susține Vlad Melnic, managerul proiectului PNUD „Dezvoltarea Societății Civile în Republica Moldova”, care a acordat fundațiilor noucreate consultanță pe parcursul perioadei de constituire prin intermediul Centrului Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale “Contact”. “Respectivele organizații vor servi drept exemplu cum să fie depășită slaba legătură între sectoarele non-profit, business și guver-

namental prin mobilizarea resurselor financiare din comunitate în parteneriat bazat pe cunoaștere, dezvoltare și încredere”.

Inițiativa de înființare și dezvoltare a fundațiilor comunitare în Moldova este susținută de un consorțiu de finanțatori: Fundația Soros, PNUD și Fondul de Investiții Sociale, în parteneriat cu Ministerul Justiției. Centrul “Contact” acordă asistență în elaborarea documentelor cu privire la gestionarea granturilor, instruire etc.

Astfel, procedura de creare a Fundației Comunitare Ungheni aparține fondatorilor: Asociația Obștească Casa Antreprenoriatului Ungheni, Asociația Obștească Info-Business, BNV SRL, Pro Style SRL, Aledex-Info SRL, Comgaz-Plus S.A., Luceafărul de seară SRL, Elcotras SRL. Pachetul de documente a fost depus la Ministerul Justiției în perioada decembrie 2006-ianuarie 2007, Fundația fiind înregistrată la 14 mai 2007. A fost elaborată strategia de colectare de fonduri, care a inclus un plan de activități desfășurate în a doua jumătate a anului 2007.

Misiunea Fundației este de a contribui la consolidarea capitalului social în comunitate și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. Astfel, printre obiective putem evidenția: atragerea și mobilizarea resurselor locale pentru nevoile comunității; identificarea și implementarea unor mecanisme noi și eficiente

de mobilizare a resurselor locale în beneficiul comunității; încurajarea inițiativelor ce servesc comunității locale la nivel de public general sau grupuri specifice; informarea și sensibilizarea comunității privind atragerea de fonduri pentru rezolvarea unor probleme locale; oferirea granturilor pentru a susține programe și proiecte pe domenii: cultură, educație, instruire, sănătate, sport, economie, protecția mediului și cooperarea internațională; intermedierea serviciilor de instruire și asistență tehnică pentru organizațiile nonprofit în realizarea de proiecte privind atragerea de fonduri; facilitarea și consolidarea relațiilor de parteneriat dintre sectoarele economic, civic și guvernamental pentru schimbarea de atitudine și mentalități.

Pentru atingerea scopurilor sale, Fundația Comunitară Ungheni va desfășura următoarele activități: va iniția, coordona și finanța studii, proiecte și programe locale, naționale și internaționale în domeniile proprii de activitate; va elabora, implementa și finanța independent, cât și în parteneriat cu alte persoane private și publice programe și alte genuri de instruire cu utilizarea celor mai bune practici; va obține de la autoritățile publice locale și alte persoane informații necesare pentru buna desfășurare a activității; va fonda sau va poseda mijloace de informare în masă proprii și se va folosi în modul stabilit

de cele existente; va organiza campanii, conferințe, forumuri, mese rotunde, seminare, ateliere, expoziții, sesiuni de comunicare la nivel regional, național și internațional; va distribui resursele mobilizate sub formă de granturi sau burse pentru asociații, școli, cluburi, tineri, de cele mai multe ori în urma unor competiții; va participa în calitate de fondator

al organizațiilor necomerciale și societăților comerciale, pentru a asigura realizarea scopurilor prevăzute de statut; va desfășura activitate economică productivă și altă activitate de întreprinzător, care reiese din scopurile Fundației și care va contribui la realizarea obiectivelor statutare; va desfășura alte activități ce nu contravin legislației.

În pofida unei perioade scurte de timp de la înființare, Fundația Comunitară Ungheni a realizat mai multe acțiuni:

1. Masa rotundă: FCU – activitate și perspectivă, cu participarea a 36 de beneficiari.
2. Masa rotundă: FCU. Dezbateri publice privind colectarea de fonduri, la care au participat 30 de beneficiari.
3. Masa rotundă: Resurse locale pentru nevoi locale, la care au participat 35 de beneficiari.
4. Au fost realizate patru emisiuni la televiziunea locală

5. Au fost realizate patru emisiuni la televiziunea locală privind desfășurarea activităților și promovarea FCU, patru reportaje la Radioul național, cu participarea membrului Consiliului directorilor, dna Svetlana Ciobanu.
6. A fost realizat un interviu cu Directorul executiv al FCU în ziarul raional „Unghiul”.
7. Au fost publicate șase articole în presa locală, un articol în revista „Confluente transfrontaliere”, publicată la Iași (România) și un articol pentru Asociația presei independente care urma să fie publicat în 14 ziare ale Asociației.
8. Au fost efectuate 17 vizite la mai multe instituții din Ungheni și din mediul de afaceri.
9. Au fost organizate 2 discoteci, sursele colectate fiind transferate pe contul FCU.
10. A fost lansată campania „Un leu pentru orașul meu”, în acest scop fiind expediate 180 de scrisori oficiale pe adresa instituțiilor și agenților economici. În activitate

s-au încadrat activ voluntarii din cadrul coaliției ONG-lor – mesageri ai FCU.

11. Au fost organizate dezbateri publice, la care au participat 60 de persoane.
12. A fost desfășurat un Bal de Caritate, la care au participat 160 de persoane.
13. Au fost organizate tombale, conferințe de presă, comunicate de presă.

Printre realizările deosebite de menționat COLECTAREA FONDURILOR DIN COMUNITATE, în sumă de 98 025 lei, dintre care agenților economici le revine cota de 39 la sută, iar societății civile și persoanelor fizice – 61 la sută.

Odată cu începerea activității, s-au observat și anumite probleme. Astfel, este slab dezvoltată cultura donației; mediul de afaceri se implică anevoios în soluționarea problemelor de ordin social; legislația actuală nu încurajează persoanele de afaceri pentru implicarea acestora în acțiuni filantropice etc.

De ce fundații comunitare?

Fundațiile comunitare pot reprezenta o soluție pe termen lung pentru nevoile comunităților din Republica Moldova, constituind „lada de zestre” la care să aibă acces indivizi, grupuri sau organizații pentru a pune în mișcare inițiative mai mici, dar cu impact pentru comunitate. Acest fenomen are implicații multiple la nivelul organizațiilor neguvernamentale. Dacă până acum, majoritatea aveau ca sprijin major granturile pentru derularea serviciilor, organizațiile se află acum în poziția de a căuta noi surse de finanțare. Iar primul loc spre care se îndreaptă organizațiile este comunitatea pe care o servesc.

O consecință a procesului de retragere a finanțatorilor instituționali este faptul că, în prezent, competiția pentru fonduri este mult mai mare și, în acest mod, granturile sînt cu atât mai puțin accesibile grupurilor de inițiativă noi sau organizațiilor fără experiență în atragerea de fonduri. Chiar dacă nevoile lor sînt neînsemnate, ele intră nu o dată în competiție cu organizații mult mai mari, consolidate. Astfel, accesibilitatea la granturi a organizațiilor noi și a grupurilor de inițiativă, lipsite de experiență în managementul proiectelor este redusă.

În același timp, Fundațiile comunitare oferă anumite profituri, atât pentru finanțatori, cât și pentru administrația publică locală. Beneficiile pentru donatori constă în faptul că resursele lor ajung la destinație; sînt mai puțin asaltați de cereri de donații; relația cu beneficiarii este preluată de o organizație în care au încredere; au siguranța că resursele lor determină o schimbare; se pot bucura de recunoașterea publică; sînt informați asupra rezultatelor proiectului și contribuției lor etc. Pentru administrația publică locală, foloasele constă în colaborarea cu o structură similară, dar care poate răspunde mai flexibil nevoilor comunității; o parte din responsabilitățile de gestionare a necesităților locale pot fi delegate; sînt atrase și alte resurse din comunitate; crește spiritul civic al comunității etc.

Și organizațiile nonprofit au de câștigat: cele mici au acces la o sursă de finanțare din comunitate, flexibilă; organizațiile mari pot influența practicile sectorului, pe plan local; se îmbunătățește imaginea sectorului nonprofit. Ținînd cont de toate acestea, este salutară lansarea Fundațiilor Comunitare în Republica Moldova, care își propun să se implice activ și responsabil pentru a schimba în bine starea de lucruri în comunități.

Паскауцы: общая цель сплотила сельчан

Село без школы не имеет облика. Дети села Паскауцы, Рышканского района, учились в пяти разбросанных по селу зданиях (ФАП, почта, комната в здании ДК, старая школа и Дом бригады), так как здание старой школы было признано аварийным с 1965 года и могло вместить только 5 классов. Возникла необходимость строительства новой школы. В 1992 году был заложен фундамент под строительство школы, но дальше дело не пошло. Своими силами мы это реализовать не могли, и пришлось заняться поисками спонсоров. Стучали во все двери.

Все усилия привели к тому, что, 22 апреля 1999 года, в 9 часов состоялось Общее собрание села, на котором люди решили реконструировать здание Дома Культуры под школу. 22 декабря 1999 года был подписан договор о начале работ по реконструкции школы, а 20 марта 2000 года начались работы.

12 октября 2000 год. Вот и наступил тот долгожданный день! Осуществилась наша самая заветная мечта... Здравствуй, школа!

В этом же году, 1 и 2 классы, а потом и остальные начальные классы нашей гимназии начали работать по программе „Pas cu pas”. В 2001 году была создана неправительственная Ассоциация педагогов и родителей „Luceafărul”, благодаря которой решаются все вопросы обеспечения жизнедеятельности учебного заведения, повышение уровня учебно-воспитательного процесса, укрепление материально – технической базы гимназии. Гимназия принимала участие в конкурсах по реализации различных микропроектов. Нами было выиграно 3 конкурса, в результате чего гимназия получила школьную мебель, 4 компьютера, телефон-факс, принтер.

В настоящее время мы работаем по внедрению нового микропроекта по реконструкции здания столовой при Паскауцкой гимназии. Это здание будет иметь многофункциональное значение для жителей села. Благодаря сотрудничеству с FISM у местного населения открываются новые перспективы и надежды на светлое будущее.

Следует особо отметить, что все эти проекты были успешно внедрены лишь благодаря поддержки селян и

их желанию изменить жизнь к лучшему. Когда только обсуждали за какие проблемы стоит взяться в первую очередь, была проведена социологическая компания среди сельчан, для выявления доминанты общественного мнения. Для этого, соцопрос проводился по фокус-группам, среди разных возрастных категорий и среди представителей разных профессий. Так, к примеру, опрос проводился среди пенсионеров, молодежи, учителей, работников сельского хозяйства и т.д. При подведении итогов, мнения сельчан разделились: одни считали что, в первую очередь, надо отремонтировать дороги, другие предлагали провести газификацию села, а третьи – что нужно привести в порядок медпункт... Некоторые односельчане даже предлагали сперва восстановить церковь, однако эта группа не учла тот факт что такого рода проекты обычно не финансируются грантодателями. Но, все-таки, большинством высказалось в пользу проекта строительства школьной столовой. Впоследствии, на Общем собрании села, именно этот проект и был одобрен абсолютным большинством голосующих.

Проект строительства школьной столовой получил поддержку и со стороны сельских инициативных групп и комитетов. Так, к примеру, родительский комитет Паскауцкой гимназии объявил что поддерживает предложение по проекту строительства столовой гимназии и обязуется оказать необходимую помощь в размере 20000 лей в качестве работы при выполнении этого проекта. Дирекция Паскауцкой гимназии тоже поддержала предложение по проекту строительства школьной столовой, так как школьная столовая не соответствовала нормам приготовления и приема пищи учащимися. Прием пищи осуществлялся в четыре этапа, на что тратилось время и затягивался учебный процесс. Существовали трудности и претензии в плане соблюдения санитарно-гигиенических требований. Особо отмечалось что нет возможности разнообразить меню и что отсутствуют необходимое оборудование и посуда в достаточном количестве, из-за отсутствия помещения.

Высказав свое видение решения проблемы, дирекция школы обязалась содействовать в решении проблемы путем организации родителей и учащихся по оказанию им помощи в виде ручного труда, в налаживании контакта с примэрией, спонсорами, населением села и экологическими агентами.

На призыв о помощи для строительства школьной столовой среди первых откликнулся Родительский комитет Паскауцкой гимназии. И это не удивительно, так как всех родителей волнует в первую очередь в каких условиях учатся их дети, как они питаются и как проводят свое свободное время. С другой стороны, общеизвестно что успешному ходу занятий много способствуют хорошие материально-бытовые условия учащихся. Таким образом, родительский комитет Паскауцкой гим-

назии объявил что поддерживает предложение по проекту строительства столовой гимназии и обязуется оказать необходимую помощь, в размере 20 000 лей на выполнение этого проекта.

Школьное питание – вопрос государственной важности. Как сделать питание для учащихся школ и доступным, и качественным? – вот двудеятельная задача, которую предстоит решить в ближайшее время в республике. Во многих школах, особенно в сельской местности,

нужно менять технологическое оборудование, нужно повышать квалификацию поваров и – самое главное – менять содержание школьного питания, его организацию. Если наблюдать ситуацию по всей Республике Молдова, то анализ вопроса организации горячего питания позволяет сделать вывод о том, что классным руководителям необходимо провести дополнительную работу по увеличению количества учащихся, принимающих горячее питание, учитывая исключительную

важность последнего для сохранения здоровья и правильной работы органов желудочно-кишечного тракта растущего детского организма. Однако сегодня в этой сфере существует немало проблем, требующих немедленного решения. С каждым годом ветшает техническое оборудование, кроме того, кухонные помещения многих школ уже не соответствуют новым нормативам санитарно-эпидемиологического надзора. В связи с этим, в минувшем учебном году некоторые пищеблоки

не приступили вовремя к работе, а затем открылись с некоторыми изменениями. Пришлось сократить их ассортиментный перечень, лишив школьников первых горячих блюд, перевести столовые в разряд буфетов и раздаточных.

В Паскауцах прониклись необходимостью изменить ситуацию в лучшую сторону и поставили перед собой конкретные цели и задачи. Наиболее важное место в проекте уделено модернизации пищеблоков и оснащению их новым оборудова-

нием. Требуется решения и острая проблема нехватки кадров. Причина тому – низкий уровень заработной платы, отсутствие квалифицированных поваров, знакомых со спецификой детского питания. Немаловажно, по мнению медиков и педагогов, отучить детей от излюбленного «бутербродного» стиля, когда школьники отказываются от горячих первых и вторых блюд, предпочитая на обед чипсы и шоколадные батончики.

Мария Вольская

„Sectorul asociativ este un partener al instituțiilor statului”

Viorel ALBU,
manager

Interviu cu Viorel Albu, managerul proiectului „Oportunități mai bune pentru tineri și femei”

- În ce circumstanțe a apărut ideea acestui proiect?

- Proiectul a avut drept punct de plecare inițiativa președintelui Bush privind combaterea traficului de ființe umane, lansată în anul 2004. În baza acesteia s-a decis alocarea de suport financiar Republicii Moldova pentru eradicarea fenomenului în cauză, țara noastră beneficiind de 2 mln. dolari prin intermediul USAID. Scopul proiectului îl constituie integrarea socioeconomică a absolvenților școlilor internat și celor profesionale prin intermediul centrelor de reintegrare socială. Obiectivul inițial prevedea crearea a 10 centre de acest fel și integrarea în cadrul lor a 200 de beneficiari. În anul 2006 a fost semnat un nou acord cu USAID prin care proiectul a fost extins până în luna martie 2009, drept obiectiv fiind stabilită crearea a 2 centre în UTA Găgăuzia, deschiderea

a 10 întreprinderi sociale, crearea a 300 locuri de muncă și instruirea profesională a peste 1200 de beneficiari. La moment, pe teritoriul republicii sînt amplasate 9 centre de reintegrare socială: la Edineț, Drochia, Soroca, Călărași, Ungheni, Hîncești, Căușeni (2), Cahul. Numărul total al beneficiarilor care a fost asistat pînă la momentul de față se cifrează la 900 de persoane. Au fost înregistrate 6 întreprinderi sociale dintre care 4 sînt funcționale. În anul curent urmează să instituiem și un centru de reintegrare socială a tinerilor.

- Ce fel de servicii prestează centrele de reintegrare socială și ce presupun activitățile de antreprenariat social?

- Fiecare centru de plasament are o capacitate de 10-14 locuri. Tinerii, în special absolvenți ai școlilor internat și cei care provin din familii socialmente vulnerabile, pot beneficia de cazare pe o anumită perioadă de timp. În paralel, ei beneficiază de asistență la capitolul abilități de viață independentă, consiliere psihosocială, mediere, instruire profesională și angajare în câmpul muncii. În esență, există două tipuri de centre care diferă după grupul-țintă: 5 – pentru tineri și 3 centre maternale amplasate la Drochia, Cahul și Căușeni. În cadrul lor sînt prevăzute 8 servicii prestate celor 1700 de beneficiari. Inițial, are loc identificarea beneficiarilor, în temei, din mediul rural, orientarea și instruirea profesională a acestora și, ulterior, angajarea în câmpul muncii. De menționat că fiecare

beneficiar este monitorizat în primele luni după angajare. Prin intermediul proiectului, îi susținem direct pe cei ce vor să-și deschidă o afacere. De asemenea, colaborăm cu sectorul privat la compartimentul crearea locurilor de muncă.

- Ce tehnici utilizați pentru orientarea profesională a beneficiarilor și ce prevede integrarea profesională?

- Orientarea profesională vizează examinarea beneficiarului din perspectiva stabilirii capacităților și a predilecțiilor sale pentru o anumită specialitate, precum și instruirea în vederea întocmirii unui CV, informarea despre posibilitățile de studiere în cadrul școlilor profesionale. Se pune accent și pe latura psihologică, se analizează abilitățile tinerilor în vederea instruirii în anumite domenii. Totodată, se ține cont și de doleanțele lor. Astfel, încercăm să corelăm preferințele beneficiarilor și necesitatea pieței muncii. Orientarea profesională se face prin intermediul unor teste – dispunem de un soft specializat în baza căruia tinerii sînt examinați. Rezultatele obținute sînt destul de calitative.

Integrarea profesională presupune, în primul rînd, referirea beneficiarului la o școală ce oferă instruire într-un anumit domeniu. Aceasta se întîmplă după ce tînărul a beneficiat de orientare profesională și se face în baza rezultatelor obținute la etapa respectivă. Suportul nostru constă în acoperirea costurilor de instruire în cadrul instituțiilor specializate. Putem oferi o bursă pentru întreaga perioadă de studii, în cazul în care situația financiară a familiei este dificilă. Paralel, negociem cu patronii companiilor interesate în angajarea de personal.

- Ce vîrstă au beneficiarele serviciilor centrelor maternale?

- Fetele și femeile beneficiare ale proiectului nostru au vîrsta cuprinsă între 16 și 30 de ani, dar există și excepții: este vorba despre tinerele din familiile sărace sau ai căror părinți sînt plecați peste hotare. În astfel de cazuri oferim suport chiar dacă adolescența respectivă are mai puțin de 16 ani. La fel procedăm și în cazul victimelor violenței domestice, vîrsta acestora depășind 25-30 de ani. Și într-un caz, și în altul facem excepție de la regula generală, oferind susținere tuturor celor care au nevoie.

- Cum calificați gradul de activism al sectorului privat în sensul generării de noi locuri de muncă și angajării celor instruiți în cadrul proiectului pe care îl reprezentați?

- Dacă ne referim la disponibilitatea patronilor de a angaja tineri în câmpul muncii am putea afirma că aceștia sînt destul de receptivi, pentru că, la mo-

mentul actual, în Moldova se înregistrează o criză de brațe de muncă. Patronii sînt interesați să pregătim specialiști pe care ei sînt dispuși să-i înroleze în câmpul muncii, deseori cu un salariu decent. La acest capitol nu există dificultăți. Lucrurile stau mai prost în ceea ce privește crearea locurilor de muncă.

În conformitate cu condițiile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, atunci cînd sîntem puși în situația de a oferi o contribuție financiară pentru a genera locuri de muncă în colaborare cu sectorul privat, este necesar a organiza un concurs de business-planuri. Aici, sectorul privat se arată a fi destul de reticent. Pentru patronii mecanismele respective sînt un pic dificile și condițiile pe care le solicităm îi pun în gardă.

În Moldova, actorii privați preferă să activeze în alți termeni și într-o altă manieră. Deși este mai dificil, totuși am obținut anumite rezultate. Astfel, la Cărpineni, Hîncești, în baza unui concurs organizat în toamnă am reușit să selectăm o companie,

împreună cu care am creat o întreprindere mixtă.

- Care profesii se solicită actualmente pe piața muncii?

- Cei mai întrebăți în sectorul privat din localitățile în care activăm sînt mecanizatorii, tractoriștii – profesii specifice domeniului agricol. La fel, sînt solicitate croitoresele etc.

- Republica Moldova nu este acoperită în întregime de servicii sociale și mai este loc pentru inițiative de acest gen...

- Actuala rețea de servicii sociale nu este capabilă să satisfacă toate necesitățile țării. Evident, urmează le să aprofundăm și să le multiplicăm, cu atît mai mult cît viitorul aparține serviciilor de alternativă, din experiența țărilor europene. Pe această cale ar trebui să mergem și noi, integrîndu-ne în lumea civilizată. Acest gen de activități sînt mai eficiente și mai calitative, de aceea este foarte important ca statul să învețe a delega responsabilități și altor ac-

tori, care pot face același lucru nu mai rău decît structurile de stat și cu costuri mult mai mici. Este nevoie însă de timp pentru a realiza toate schimbările. Serviciile sociale sînt costisitoare și dacă nu există resurse financiare, fie în comunitate sau în bugetul public, atunci ele rămîn fără întreținere și într-o bună zi își încetează activitatea.

- Zilele trecute speakerul Marian Lupu a propus finanțarea de către stat a sectorului civil. Cum apreciați această inițiativă?

- Dacă e să luăm domeniul nostru de activitate, considerăm necesar un suport din partea statului, așa cum se întîmplă în alte țări. Noi beneficiem de suportul donatorilor străini, dar acest lucru se datorează în mare parte sărăciei și situației deplorabile în care ne aflăm. Oricum, trebuie să conștientizăm necesitatea intervenției statului. La fel, sînt indispensabile și anumite ajustări la cadrul legal, elaborarea unor mecanisme concrete prin care resursele financiare ar putea fi adresate ONG-

urilor de către autoritățile publice locale. În prezent acestea lipsesc și, chiar dacă autoritățile locale sînt interesate să susțină activitatea unor organizații, nu sînt în stare să o facă pentru că lipsesc pîrghiile legale. Statul ar trebui să înțeleagă că sectorul aso-

ciativ este un partener și nu un pericol, și este absolut firesc să vină cu un sprijin. De asemenea, se simte lipsa unui mecanism adecvat care să asigure transparența utilizării și repartizării acestor mijloace.

- Vă mulțumim!

“Neoumanist” – o asociație care are grijă de bătrâni

Veronica ȚAMBALARI,
președintele Asociației
“Neoumanist”

“Grădiniță” pentru... bătrâni

“Începutul a fost greu, a fost nevoie de foarte multă insistență ca să promovăm primul nostru proiect – Centrul de zi pentru persoanele în etate”, spune Veronica Țambalari, președintele Asociației. Proiectul a fost lansat în anul 2003, cu suportul financiar al unei organizații olandeze. Centrul a fost deschis în sediul unei foste grădinițe, oferită în arendă pe gratis pentru o

Puțini sînt la număr cei care au astăzi grijă de bătrâni. După ce au muncit o viață întreagă, mulți oameni în etate se pomenesc față în față cu singurătatea și sărăcia. Asociația pentru Educație “Neoumanist” din Strășeni este una dintre puținele structuri care și-a propus să contribuie la îmbunătățirea calității vieții bătrînilor. “Neoumanist” gestionează în mai multe proiecte sociale prin intermediul cărora angajații Asociației au dăruit căldură și au oferit ajutor sutelor de oameni a căror tinerețe a trecut demult.

periodă de 99 de ani de către primăria orașului Strășeni. Voluntarii au muncit de zor alături de muncitorii angajați și, după cîteva luni, fosta clădire era de nerecunoscut. Centrul de zi reprezintă acum un edificiu modern, dotat cu tot necesarul pentru a asigura confortul. Colaboratorii numesc instituția în care activează “grădiniță pentru bătrîni”. Anual Centrul deservește în jur de 300 de beneficiari, oameni care nu mai au ajutor din altă parte și care nu mai pot conta pe nimeni.

Beneficiarii vin aici de dimineață, iar seara se întorc pe la casele lor. La centru găsesc căldură, grijă

și înțelegere, aici îi așteaptă întotdeauna o masă caldă, bătrîni au posibilitate să facă baie. Dincolo de toate aceste comodități, foarte utile, pentru unii cel mai important rămîne a fi comunicarea. Privesc împreună televizorul, își amintesc de tinerețe sau, pur și simplu, discută ultimele noutăți din oraș sau din țară. Ca să facă viața bătrînilor mai interesantă, angajații Centrului au organizat și cîteva curcuri pe interese. Șahul, grădinaritul, croșetarea sînt doar cîteva dintre posibilitățile de relaxare oferite. Și pentru că niciodată nu e prea tîrziu, unii bătrîni s-au înscris la ore de limbă engleză.

Centrul „Spectru” – un adevărat cămin familial

Activitatea de zi cu zi i-a convins pe cei de la “Neoumanist” că, în afară de acest centru pentru plasament temporar, ar mai fi nevoie de un azil, unde bătrîni s-ar putea afla per-

manent. Necesitatea acestuia se făcea simțită mai ales pe timp de iarnă, cînd cei mai neputincioși nu puteau ieși din casă și erau nevoiți să înghețe de frig, să îndure foame zile la rînd. Astfel, în anul 2005 cu suportul Fundației elvețiene “Life for All” a fost deschis Centrul “Spectru”, care oferă adăpost pentru 20 de persoane. „Necesitatea creării acestui centru ne-a fost dictată de numărul mare de bătrîni care nu au nici casă, nici masă și care, pur și simplu, nu au unde se duce”, spune dna Țambalari. Ca și în cazul primului proiect, s-a pornit de la zero, s-a investit în reconstrucție și amenajare, voluntarii fiind „piesele de rezistență”. Și ca să nu depindă în permanență de finanțatorii străini, inițiatorii proiectului s-au gîndit să organizeze acest centru în așa fel încît să poată recupera cel puțin o parte din cheltuieli. Astfel, s-a decis ca o jumătate din locurile de plasament să fie oferite contra plată acelor categorii de bătrîni, ale căror rude sau copii își pot permite să achite o taxă lunară. Celelalte locuri, numite sociale, sînt

acordate persoanelor care nu au posibilitate să se întrețină singuri. Ei achită aproximativ 70 la sută din pensia pe care o au, sumă care nu acoperă nici pe departe costurile întreținerii, evaluată la cca 230 euro pe lună. În Centru activează 26 de angajați, care fac tot ce le stă în puteri pentru a le asigura celor de aici o bătrînețe liniștită.

Trăia într-un șopron pentru animale...

Bătrîni sînt mulțumiți și spun că se simt bine la Centru, chiar mai bine decît acasă, mai ales că unii nu au mai avut demult un cămin al lor. Este și cazul lui moș Ion, care, pînă a fi adus la Centru, trăia într-un șopron. Acest adăpost adaptat nu

era bun nici măcar pentru a ține niște animale, spun angajații centrului. Bătrînul se resemnase și nu mai aștepta nimic bun de la viață. Accepta situația și se mulțumea cu puținul pe care i-l oferea soarta. Nu făcuse baie de mai multe luni și era nevoit să se îndestuleze cu o coajă de piine la cîteva zile. Deși avea soție și fecior, aceștia nu-l mai socoteau de om și nu-l lăsau să treacă pragul casei. Cînd a ajuns la Centru, în 2006, era numai piele și oase. Acum e fericit și știe că bătrîneța poate fi și altfel – tihnită și neîmpovărată de griji și umilință.

O altă bătrînică a ajuns la azil după ce fusese traficată de două ori. Femeia fusese transportată în Rusia unde era pusă să cerșească. Deși cîștiga bani buni, traficanții îi luau pe toți, lăsînd-o să îndure foame și frig.

Asistență la domiciliu

Unul dintre cele mai recente proiecte lansate de „Neoumanist” este asistența socio-medicală la domiciliu – serviciul „Home Care”. O echipă de asistenți sociali și medicali se deplasează acasă la persoanele care au nevoie de ajutor și le oferă sprijinul necesar. Ei deserveșc în jur de 40 de persoane pe săptămînă, acoperind 15 sate din raionul Strășeni. „În activitatea de zi cu zi am văzut că

există persoane, în special în satele din raionul Strășeni, care din anumite motive nu au posibilitate să viziteze Centrul, fie că distanța este mare, fie că nu se pot ridica din pat. Și atunci ne-am gîndit să mergem noi la ei acasă”, spune Veronica Țambalari. Asistenții livrează beneficiarilor colete alimentare de primă necesitate, medicamente, acordă consultanță medicală și rezolvă alte probleme cu care se confruntă bătrîni. Astfel, în urma intervenției echipei de la Centru s-a reușit tratarea unei femei care avea un implant de fier în spate, din cauza căruia nu mai dormise de 19 ani pe spinare. Nu își soluționase problema atîta timp, pentru că nu avea bani și nici asigurare medicală.

O altă persoană nu mai avea lumină electrică în casă de vreo 12 ani. Uitase deja ce înseamnă bec și a fost nevoie de timp să se obișnuiască din nou cu acest însemn al civilizației.

„Castanja” – o pensiune turistică pe rol de proiect social

Conștienți de faptul că orice proiect devine fragil odată cu stoparea finanțării din partea donatorilor străini, fondatorii Asociației „Neoumanist” au lansat, de curînd, un proiect care să asigure continuitatea activității lor și să-i facă, pe cît e posibil, independenți din punct de vedere financiar. Cîștigurile obținute de pensiunea „Castanja” urmează a fi direcționate pentru întreținerea celor două centre. Pensiunea constă din trei căsuțe din lemn, amenajate după standarde europene. Capacitatea de cazare a fiecăreia este de 2-4 persoane. Căsuțele sînt dotate cu sistem de încălzire, grup sanitar propriu, salon, dormitor, minibucătărie.

Primii vizitatori, turiști din Olanda, i-au pășit pragul în luna octombrie, 2007. A urmat o delegație din Polonia, venită la Strășeni pentru a stabili relații cu primăria locală. S-au oprit la „Castanja” – unicul hotel din localitate. Managerul de proiect ne-a mărturisit cu bucurie că are stabilit deja un grafic al vizitelor turiștilor străini.

Entuziasmul de care dau dovadă angajații proiectelor

Asociației educaționale „Neoumanist” ne inspiră încrederea că nici un bătrîn din raionul Strășeni nu va mai rămîne în afara atenției și că bătrîneța nu înseamnă neapărat „haine grele”.

PROGRAMUL DE GRANTURI AL CLUBULUI INTERNAȚIONAL AL FEMEILOR DIN MOLDOVA

Clubul Internațional al Femeilor din Moldova (CIFM) anunță o nouă competiție de granturi mici pentru organizațiile din Moldova care au drept beneficiari segmentele vulnerabile ale populației. Formularele de aplicare trebuie prezentate pînă la data de 1 aprilie 2008. Formularele incomplete sau prezentate mai tîrziu vor fi examinate doar dacă rămîn fonduri disponibile.

Programul de granturi al CIFM

Scopul programului de granturi este de a oferi sprijin proiectelor care îi vizează pe beneficiarii reprezentanți ai păturilor social-vulnerabile din republică, dînd preferință femeilor și copiilor. Programul sprijină o varietate mare de proiecte din toată țara. În majoritatea cazurilor bugetele proiectelor variază între 5000 și 50000 de lei. Aplicații trebuie să îndeplinească formularul de aplicare pentru grant și să-l expedieze comisiei de granturi al CIFM.

Formularele de aplicare pentru grantul CIFM le puteți găsi pe site-ul nostru www.iwcm.md

Pentru contactarea comisiei de granturi a CIFM expediați un mesaj electronic pe adresa iwcmgrants@yahoo.com

ФИНАНСИРОВАНИЕ ПРОЕКТОВ ПО СОТРУДНИЧЕСТВУ В ОБЛАСТИ РАЗВИТИЯ И ПООЩРЕНИЯ ДЕМОКРАТИИ В 2008 ГОДУ

Министерство иностранных дел Литовской Республики приглашает подавать заявки на осуществление проектов программы по сотрудничеству в области развития и поощрения демократии в 2008 году.

Литовская политика по сотрудничеству в области развития осуществляется в следующих областях:

1. Благое управление и верховенство закона.
2. Поощрение демократии и права человека.
3. Социальная защита и устойчивое развитие.
4. Просвещение.
5. Развитие связей в области культуры и охрана культурного наследия.
6. Информирование общественности.

Заявки на малые проекты (до 150 тыс. литов) принимаются в течение всего года четырьмя циклами:

- последний день подачи заявок первого цикла - 31 января;
- последний день подачи заявок второго цикла - 31 марта;
- последний день подачи заявок третьего цикла - 30 мая;
- последний день подачи заявок четвертого цикла - 30 сентября.

Дополнительная информация:

Департамент по сотрудничеству в области развития и поощрения демократии
Министерство иностранных дел, J. Tumo-Vaizganto g. 2, LT-01511 Vilnius

Тел: 236 2457; 236 2953

Факс: 236 2574

Эл. почта projektai@urm.lt

Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden

СОЦИАЛЬНЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ И МОЛДОВЕ (МАТРА)

С начала 90-х годов Министерство Иностранных Дел Нидерландов приступило к реализации программы Матра, в рамках которой оказывается поддержка социальным преобразованиям в странах Центральной и Восточной Европы. Программа Матра охватывает своей деятельностью такие страны: Беларусь, Болгария, Хорватия, Республика Чехия, Эстония, Венгрия, Латвия, Литва, Польша, Румыния, Россия, Словакия, Словения, Турция и Украина. В 2006 году этот список дополнили Молдова, Грузия и Армения.

Программа Матра содействует установлению принципа верховенства закона в странах с тоталитарным прошлым, а также поощряет граждан принять на себя ответственность за формирование общества, в котором они живут. Программа содействует позитивным общественным изменениям в соседних с Нидерландами странах, активизации органов государственного и местного самоуправления, общественных организаций, а также связей между ними.

Программа Матра КАР

В рамках Программы малых грантов при поддержке Посольства Нидерландов (Матра КАР) финансируются маломасштабные местные инициативы. Предоставляется ограниченная помощь общественным организациям в таких областях, как защита прав человека, экология, культура, информирование общественности или образование.

Контактная информация Посольство Королевства Нидерландов в Киеве, Отдел Матра
Украина, Киев, 01901, Контрактовая площадь, 7, Тел.: +380 44 4908 200,
Факс: +380 44 4908 209, E-mail: kie@minbuza.nl (для: 'программы Матра').

BALKAN TRUST FOR DEMOCRACY

Program pentru întărirea instituțiilor democratice din Sud-Estul Europei, promovarea cooperării trans-frontaliere și dezvoltare politică, socială și economică regională

Balkan Trust for Democracy a fost creat prin colaborarea dintre German Marshall Fund of the United States (GMF), Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Fundația "Charles Stewart Mott". Fondul a beneficiat de o contribuție adițională din partea Guvernului Greciei.

Balkan Trust for Democracy sprijină întărirea instituțiilor democratice din sud-estul Europei, promovează cooperarea trans-frontalieră și dezvoltarea politică, socială și economică regională. **Țările eligibile sînt:** Albania, Bosnia, Herțegovina, Bulgaria, Croația, Macedonia, Moldova, Montenegro, România și Serbia, incluzînd Kosovo.

Acest program nu are termen limită.

Balkan Trust for Democracy The German Marshall Fund of the United States Dobracina 44 Belgrad, Serbia și Muntenegru 11000
Telefon: 381 11 32 88 022 Fax: 381 11 3036 454, Email: balkantrust@gmfus.org
Informații suplimentare: <http://www.gmfus.org/grants/balkantrust.cfm>

Charles Stewart Mott Foundation

focuses on those former Soviet Union (FSU) countries that will share a border with the enlarged EU - Russia, Ukraine, Belarus and Moldova.

In order to complete the transition to democracy, we believe that it is critical to foster vibrant civil societies, where Russians, Ukrainians, Belarusians and Moldovans are free to associate and independently undertake civic activity; have an interest in, and sense of responsibility to, their community and society; engage in the public sphere for the common good; and value each individual with respect for his/her rights.

The mission of the Civil Society program is to support efforts to assist in democratic institution building, strengthen communities, promote equitable access to resources, and ensure respect of rights and diversity.

Due to operational and budgetary constraints, we work primarily with organizations that work on a national or broad regional level, are well-established institutions with a track record of success, and link local level issues with broader policy input. Proposals may be submitted all year round.

For more information

please, read Charles Mott Foundation's Civil Society Program guidelines on <http://www.mott.org/programs/cs-guidelines.asp#3>

PROGRAMUL DE GRANTURI MICI PENTRU SUSȚINEREA ACȚIUNILOR DE TINERET

Direcția Programe pentru Tineret în cadrul Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova a lansat programul de granturi mici pentru susținerea acțiunilor de tineret. În cadrul programului vor fi finanțate proiecte care au următoarele misiuni:

- dezvoltarea asociativității și stimularea participării;
- promovarea accesului la informație și servicii;
- promovarea educației neformale;
- sporirea șanselor de angajare a tinerilor
- în câmpul muncii;
- promovarea modului sănătos de viață;
- evaluarea corespunderii politicilor de tineret la nevoile tinerilor.

Proiectul și anexele se prezintă într-un plic sigilat la adresa Ministerului Educației și Tineretului, Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale 1, cu remarca "Program de granturi mici". Termenele limită de prezentare a proiectelor sînt specifice pentru fiecare subprogram.

Activitățile din cadrul proiectului trebuie planificate nu mai devreme de o lună de la data limită respectivă. Ministerul Educației și Tineretului NU transferă grantul obținut pe contul organizației ciștigătoare sau a liderului grupului de inițiativă, ci direct la prestatorul de servicii / agentul economic.

Informații suplimentare:

Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova, MD-2033, Republica Moldova, Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, Tel.: +373 (22) 23-33-48, Fax: +373 (22) 23-35-15, e-mail: consilier@edu.md, <http://www.edu.md>

ГЛОБАЛЬНЫЙ ФОНД ДЛЯ ЖЕНЩИН

Глобальный Фонд для Женщин поддерживает женские группы, чья деятельность направлена на улучшение положения женщин и девочек. Мы поддерживаем работу женских групп, работающих за пределами Соединённых Штатов Америки, выделяя небольшие и своевременные гранты в размере от 500 USD до 20 000 USD на общее развитие деятельности женских групп, а также на реализацию конкретных проектов. Мы придаем большое значение местному опыту, и уверены, что только сами женщины могут определить свои нужды и выработать решения, направленные на долгосрочные перемены. Группы, получающие нашу финансовую поддержку, работают в следующих направлениях:

- Построение мира и искоренение гендерного насилия
- Улучшение общего и репродуктивного здоровья женщин
- Содействие участию женщин в общественно-политической жизни
- Обеспечение экономической и экологической справедливости
- Повышение доступа к образованию
- Развитие филантропии в поддержку социальных перемен

Informații suplimentare:

The Global Fund for Women
1375 Sutter Street, Suite 400
San Francisco, CA 94109, USA
Tel (415)202-7640
Fax (415)202-8604
ecis@globalfundforwomen.org
<http://www.globalfundforwomen.org>

Подача заявки не ограничена никакими сроками.

Fundația Soros-Moldova

Programul Societate Civila

COMPETIȚIE DESCHISĂ PENTRU FINANȚAREA PROIECTELOR ONG

ONG pot solicita sprijin financiar parțial pentru participarea membrilor săi la cursuri de instruire, stagii, participare la seminare, conferințe (**desfășurate în afara țării**), organizate în vederea îmbunătățirii activității și ridicarea calificării managerilor, angajaților, voluntarilor. Sînt eligibile pentru finanțare organizații neguvernamentale apolitice, non-profit, legal constituite în Republica Moldova. Organizațiile neguvernamentale vor activa în următoarele domenii: civic, cultural, dezvoltare economică, drepturile omului, mass-media, social, tineret. Nu sînt eligibile pentru participare organizațiile patronale, sindicatele, organizațiile academice, științifice, religioase, sportive și asociațiile profesionale.

Datele limită de prezentare a cererilor de participare **data de 05 a fiecărei luni**

Informații suplimentare:

http://www.soros.md/docs/Cerere_participare_instruire2008.doc

WINGS Global Fund for Community Foundations

В настоящее время Глобальный Фонд предлагает гранты в размере до \$50,000 (в большинстве случаев от \$5,000 до \$30,000) на срок не более одного года, как для начинающих, так и для активно развивающихся фондов местных сообществ, а также, где это необходимо, для поддерживающих организаций и ассоциаций фондов местных сообществ.

Заявителям необходимо вначале прислать письмо о намерениях в размере не более **трех страниц** по электронной почте на адрес info@wings-globalfund.org.

Сроки приема заявок в 2008 г.

June 13th 2008

October 25th 2008

Informații suplimentare: http://www.wings-globalfund.org/apply-overview-eligibility_ru.php